

Bakalářská práce

Dopad turbulentních změn na cestovní ruch v Euroregionu Neisse – Nisa – Nysa

Studijní program:

B0488A050006 Mezinárodní ekonomické vzta-
hy

Studijní obor:

Cestovní ruch

Autor práce:

Matylda Pašková

Vedoucí práce:

doc. PhDr. Ing. Jaroslava Dědková, Ph.D.
Katedra marketingu a obchodu

Liberec 2024

Zadání bakalářské práce

Dopad turbulentních změn na cestovní ruch v Euroregionu Neisse – Nisa – Nysa

Jméno a příjmení:

Matylda Pašková

Osobní číslo:

E21000509

Studijní program:

B0488A050006 Mezinárodní ekonomické vzta-
hy

Specializace:

Cestovní ruch

Zadávací katedra:

Katedra marketingu a obchodu

Akademický rok:

2023/2024

Zásady pro vypracování:

1. Úvod, cíl a výzkumné otázky.
2. Teoretická rešerše.
3. Charakteristika Euroregionu Neisse – Nisa – Nysa a jeho problematika.
4. Dopady turbulentních změn na české, polské a německé území.
5. Závěr.

Rozsah grafických prací:
Rozsah pracovní zprávy: 30 normostran
Forma zpracování práce: tištěná/elektronická
Jazyk práce: čeština

Seznam odborné literatury:

- BRŮŽKOVÁ, Pavla, 2017. Teoretická a metodologická východiska pro hodnocení efektů veřejné podpory cestovního ruchu. Mladá Veda, roč. 5, č. 6, s. 52-64. ISSN 13393189.
- ČERNEK, Martin, 2020. Životní styl, kvalita života a životní plány obyvatel česko-polského pohraničí. Ostrava: Vysoká škola PRIGO. ISBN 978-80-87291-26-9.
- ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD, 2023. [online]. Dostupné z: <https://www.czso.cz/>.
- HOLEŠÍNSKÁ, Andrea, 2012. Destinační management jako nástroj regionální politiky cestovního ruchu. Brno: Masarykova univerzita, Ekonomicko-správní fakulta. ISBN 978-80-210-5847-7.
- ELO, Kimmo, 2020. Leadership in Turbulent Times: Germany and the Future of Europe ISSN: 2342-3153. Dostupné z: https://www.centrumbalticum.org/files/4922/BSR_Policy_Briefing_6_2020.pdf

Vedoucí práce: doc. PhDr. Ing. Jaroslava Dědková, Ph.D.
Katedra marketingu a obchodu

Datum zadání práce: 1. listopadu 2023
Předpokládaný termín odevzdání: 31. srpna 2025

L.S.

doc. Ing. Aleš Kocourek, Ph.D.
děkan

doc. Ing. Zuzana Pěničková, Ph.D.
garant studijního programu

V Liberci dne 1. listopadu 2023

Prohlášení

Prohlašuji, že svou bakalářskou práci jsem vypracovala samostatně jako původní dílo s použitím uvedené literatury a na základě konzultací s vedoucím mé bakalářské práce a konzultantem.

Jsem si vědoma toho, že na mou bakalářskou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb., o právu autorském, zejména § 60 – školní dílo.

Beru na vědomí, že Technická univerzita v Liberci nezasahuje do mých autorských práv užitím mé bakalářské práce pro vnitřní potřebu Technické univerzity v Liberci.

Užiji-li bakalářskou práci nebo poskytnu-li licenci k jejímu využití, jsem si vědoma povinnosti informovat o této skutečnosti Technickou univerzitu v Liberci; v tomto případě má Technická univerzita v Liberci právo ode mne požadovat úhradu nákladů, které vynaložila na vytvoření díla, až do jejich skutečné výše.

Současně čestně prohlašuji, že text elektronické podoby práce vložený do IS/STAG se shoduje s textem tištěné podoby práce.

Beru na vědomí, že má bakalářská práce bude zveřejněna Technickou univerzitou v Liberci v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb., o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších předpisů.

Jsem si vědoma následků, které podle zákona o vysokých školách mohou vyplývat z porušení tohoto prohlášení.

Dopad turbulentních změn na cestovní ruch v Euroregionu Neisse – Nisa – Nysa

Anotace

Tato práce se zabývá vlivem turbulentních změn na turismus v Euroregionu Neisse – Nisa – Nysa. Nejprve byla provedena teoretická rešerše, ze které se následně vycházelo v navazující praktické části práce. V teoretické části je popsán cestovní ruch, dále vybrané turbulentní změny a v neposlední řadě popis vybraného euroregionu. V praktické části této práce jsou popsány vymezené strategie vybraného euroregionu, dále projekty týkající se cestovního ruchu v daném území, a nakonec byl dopad turbulentních změn ukázán na datech ze statistického úřadu. Na těchto datech se následně provedlo grafické porovnání v rozmezí vymezených let. Cílem bylo ukázat dopad celosvětových krizí na turismus ve vymezené oblasti, konkrétně v Euroregionu Neisse – Nisa – Nysa.

Klíčová slova

cestovní ruch, euroregion, projekty, přeshraniční spolupráce, turbulentní, ubytovací zařízení

The impact of turbulent changes on tourism in the Euroregion Neisse – Nisa – Nysa

Annotation

This thesis deals with the impact of turbulent changes on tourism in the Euroregion Neisse – Nisa – Nysa. First, a theoretical research was done, which was then used as a basis for the practical part of the thesis. The theoretical part describes tourism, then the selected turbulent changes and last but not least a description of the selected Euroregion. In the practical part of this thesis, the defined strategies of the selected Euroregion are described, followed by the tourism related projects in the area, and finally the impact of the turbulent changes was shown using data from the statistical office. A graphical comparison was then made on the data within the range of the defined years. The goal was to show the impact of the global crises on tourism in the defined area, specifically in the Euroregion Neisse – Nisa – Nysa.

Key Words

accommodation facilities, cross-border cooperation, euroregion, projects, tourism, turbulent

Poděkování

Nejprve bych ráda poděkovala vedoucí mé závěrečné práce doc. Ing. Jaroslavě Dědkové, Ph.D. zejména za trpělivost, ochotu a poskytnuté rady při zpracovávání mé práce. Dále bych chtěla poděkovat Bc. Petře Stejskalové za poskytnuté informace o Euroregionu Neisse – Nisa – Nysa. V neposlední řadě děkuji své rodině a kamarádům za podporu při psaní této práce.

Obsah

Seznam obrázků	13
Seznam tabulek	14
Seznam použitých zkratk, značek a symbolů	15
Úvod	16
1 Vymezení cestovního ruchu	18
1.1 Důležité pojmy cestovního ruchu	19
1.2 Ekonomický význam cestovního ruchu ve vybraných zemích	19
2 Turbulentní změny ve společnosti	22
2.1 Covid-19 a pandemie	22
2.1.1 Restrikce v České republice	22
2.1.2 Restrikce v Německu	24
2.1.3 Restrikce v Polsku	26
2.2 Energetická krize a reakce vybraných zemí	28
2.3 Inflace a stav ve vybraných zemích.....	30
3 Euroregion Neisse – Nisa – Nysa.....	31
3.1 Vymezení pojmu euroregion	31
3.2 Území Euroregionu Neisse – Nisa – Nysa	32
3.3 Přeshraniční organizace Euroregion Neisse – Nisa – Nysa	33
3.4 Cestovní ruch na území Euroregionu Neisse – Nisa – Nysa	34
3.4.1 Liberecký kraj a okres Děčín	35
3.4.2 Freistaat Sachsen.....	36
3.4.3 Województwo dolnośląskie.....	37
3.5 Strategie Euroregionu Neisse – Nisa – Nysa	38
3.5.1 Strategie 2014-2020	38
3.5.2 Strategie 2021-2027	39
3.6 Projekty Euroregionu Neisse – Nisa – Nysa	40
3.6.1 Proces návrhu, přijímání a financování projektů.....	40
3.6.2 Programové období mezi lety 2014 a 2020.....	42
3.6.3 Počet projektů týkajících se cestovního ruchu	42
3.6.4 Vývoj počtu zahájených a dokončených projektů v rámci cestovního ruchu	44
4 Dopad turbulentních změn na cestovní ruch v Euroregionu Neisse – Nisa – Nysa.....	50
Závěr.....	61

Seznam použité literatury	63
Seznam příloh	70

Seznam obrázků

Obrázek 1: Euroregion Neisse – Nisa – Nysa k 1. 1. 2023	33
Obrázek 2: Počet projektů týkajících se cestovního ruchu mezi lety 2016 a 2022	43
Obrázek 3: Podpora z EFRR v porovnání s celkovými výdaji mezi lety 2016 a 2022	44
Obrázek 4: Počet zahájených a ukončených projektů CZ-PL.....	45
Obrázek 5: Počet zahájených a ukončených projektů PL-CZ.....	46
Obrázek 6: Počet zahájených a ukončených projektů CZ-SRN.....	46
Obrázek 7: Počet zahájených a ukončených projektů SRN-CZ.....	47
Obrázek 8: Počet zahájených a ukončených projektů SRN-PL	48
Obrázek 9: Počet zahájených a ukončených projektů PL-SRN	48
Obrázek 10: Obyvatelstvo a rozloha ERN v roce 2022	51
Obrázek 11: Vývoj podílu ubytovacích zařízení v ERN v letech 2016 až 2022	52
Obrázek 12: Porovnání ubytovacích zařízení v ERN mezi rokem 2016 a 2022	53
Obrázek 13: Vývoj podílu počtu lůžek v ERN v letech 2016 až 2022.....	54
Obrázek 14: Porovnání počtu lůžek v ERN mezi rokem 2016 a 2022	55
Obrázek 15: Počet hostů v ERN v letech 2016 až 2022	56
Obrázek 16: Počet zahraničních hostů v ERN v letech 2016 až 2022.....	57
Obrázek 17: Přenocování hostů v ERN v letech 2016 až 2022	58
Obrázek 18: Průměrná doba přenocování v ERN v letech 2016 až 2022	59
Obrázek 19: Průměrná doba pobytu hostů v ERN v letech 2016 až 2022	60

Seznam tabulek

Tabulka 1: Počet ubytovacích zařízení v ERN v letech 2016 až 2022	52
Tabulka 2: Počet lůžek v ERN v letech 2016 až 2022.....	54
Tabulka 3: Počet hostů v ERN v letech 2016 až 2022	55
Tabulka 4: Počet zahraničních hostů v ERN v letech 2016 až 2022.....	56
Tabulka 5: Přenocování hostů v ERN v letech 2016 až 2022	57
Tabulka 6: Průměrná doba přenocování v ERN v letech 2016 až 2022.....	58
Tabulka 7: Průměrná doba pobytu hostů v ERN v letech 2016 až 2022	59

Seznam použitých zkratk, značek a symbolů

ČSÚ	Český statistický úřad
ČR	Česká republika
CHKO	Chráněná krajinná oblast
EFRR	Evropský fond pro regionální rozvoj
ERN	Euroregion Neisse – Nisa – Nysa
EŘV	Euroregionální řídicí výbor
HUZ	Hromadné ubytovací zařízení
MMR	Ministerstvo pro místní rozvoj
PL	Polská republika
SRN	Spolková republika Německo
UNWTO	Světová organizace cestovního ruchu

Úvod

Cestovní ruch je velice důležitým odvětvím pro většinu světových ekonomik a je to jedno z mnoha odvětví, které se podílí na hrubém domácím produktu. Dá se také říct, že jde o sektor, který v době před pandemií zažíval veliký rozmach a že se jednalo o rychle se rozvíjející odvětví. Pro spoustu zemí má cestovní ruch obrovský význam a řadí se mezi sektory, které generují vysoké příjmy.

V posledních letech náš svět zasáhlo několik turbulentních změn. Jedná se o změny rychlé, neočekávané a prudké, s nimiž se těžce manipuluje. Snad největší vliv měla koronavirová pandemie, která v Evropě propukla v roce 2020. S ní bylo spojeno omezení pohybu, kontaktu a vykonávání běžných činností jako nákup potravin, návštěva lékaře či vzdělávání a práce. Spoustu podniků bylo z důvodu zavedených opatření nuceno omezit svou činnost, nebo ji definitivně ukončit. Další významnou změnou byla energetická krize spojená s válečným konfliktem mezi Ruskem a Ukrajinou. Tato krize měla dopad především na dovoz zemního plynu z Ruska. Na obě krize dále navazuje zvýšená inflace, která má dopad na veškeré ceny za zboží či služby.

Jedno z nejvíce postižených odvětví byl právě cestovní ruch. Na tom se proběhlé turbulentní změny podepsaly nejvíce. Díky krizím ztratil turistický sektor spoustu příjmů, zaměstnanců a jeho dosavadní rozvoj se tak zastavil. Konkrétně pandemie měla celosvětový následek, a to pokles návštěvnosti, ztrátu pracovníků a pokles tržeb plynoucích z cestovního ruchu. Zvýšené ceny za plyn a elektřinu, pohonné hmoty či ostatní služby spojené s energetickou krizí byly dalšími změnami, se kterými se podniky musely vypořádat. Turbulentní změny měly pochopitelně vliv také na přeshraniční spolupráci mezi zeměmi. Ta je jednou z hlavních činností všech euroregionů. Tato práce je zaměřena na Euroregion Neisse – Nisa – Nysa, jeho podporu přeshraničních projektů týkajících se cestovního ruchu a cestovní ruch na jeho území.

Hlavním cílem práce je ukázat vliv turbulentních změn na přeshraniční spolupráci týkající se turismu v Euroregionu Neisse – Nisa – Nysa a následně vliv na cestovní ruch na tomto území. Práce je rozdělena do čtyř na sebe navazujících kapitol.

V první kapitole se autorka zabývá definováním cestovního ruchu, jeho základními pojmy a jaký dopad má turistický sektor na ekonomiku v České republice, Německé spolkové republice a v Polské republice, dále v textu bude použit pouze zkrácený název Německo a Polsko. Ve druhé kapitole jsou obecně popsány turbulentní změny a následně jejich dopad či aktuální stav v již vymezených zemích. Třetí kapitola je věnována rozsáhlému popisu Euroregionu Neisse – Nisa – Nysa. Nejprve

byl proveden popis území Euroregionu Neisse – Nisa – Nysa, dále vymezení pojmu euroregion. Poté popis přeshraniční organizace Euroregionu Neisse – Nisa – Nysa, na který navazují podkapitoly, ve kterých je popsán vznik, právní subjektivita a cíle. V této kapitole se nachází také popis cestovního ruchu na území tohoto euroregionu.

Druhá část práce se zabývá popisem strategií Euroregionu Neisse – Nisa – Nysa. Euroregiony mají vždy zpracované strategie na dané období a v nich přesně vymezené prioritní oblasti a cíle, kterých chtějí dosáhnout. Pro tuto práci byla vybrána strategie z období let 2014 až 2020 a nová strategie pro období 2021 až 2027. Dále jsou v práci popsány projekty uskutečněné v Euroregionu Neisse – Nisa – Nysa, jejichž hlavním cílem bylo rozvíjet a podpořit cestovní ruch. V poslední čtvrté kapitole se nachází data získané z Českého statistického úřadu. Data se zabývala vybranými ukazateli – počet ubytovacích zařízení, počet lůžek, celkový počet hostů, počet zahraničních hostů, počet přenocování hostů, průměrná doba přenocování a průměrná doba pobytu na území Euroregionu Neisse – Nisa – Nysa mezi lety 2016 až 2022. Z posbíraných dat byly poté vytvořeny tabulky a obrázky (v grafické podobě), na kterých je nejlépe znázorněn dopad daných změn na vybrané ukazatele. V závěru autorka posoudila, zdali se jí povedlo splnit svůj vymezený cíl práce, dále zhodnotila sesbíraná data a samotný přínos euroregionu do cestovního ruchu na tomto území.

Při zpracování této práce byla využita umělá inteligence v podobě ChatGPT 3.5. Konkrétně byla umělá inteligence využita při hledání slovních spojení či synonym, naopak nebyla využívána ke hledání informací či zdrojů.

1 Vymezení cestovního ruchu

Tato kapitola se zaměří na cestovní ruch a následně vymezí jeho základní pojmy. Je nezbytné, aby se cestovní ruch na začátku práce definoval, jelikož je hlavním předmětem zájmu této práce. Český statistický úřad (2021) vymezuje dvě definice cestovního ruchu, a to dle nařízení Evropské unie a dle Světové organizace cestovního ruchu (UNWTO). Definice cestovního ruchu je tedy podle obou organizací aktivita návštěvníků vycestovat mimo své běžné prostředí, po dobu, která musí být kratší než jeden rok a za jakýmkoliv služebním či osobním účelem. Pracovní pobyty, jejichž hlavním významem je pracovní činnost daných návštěvníků, nejsou zahrnuty v cestovním ruchu (Czso, 2021).

V Evropské unii patří cestovní ruch mezi jednu z nejdůležitějších aktivit v ekonomice, a to konkrétně mezi třetí nejvýznamnější. Cestovní ruch si vymezuje pět hlavních činností. Jsou to ubytování, pohostinství, přeprava, pronájmy a v neposlední řadě funkce cestovních kanceláří (Brůžková, 2017,). Všechny vymezené činnosti tvoří nabídku cestovního ruchu neboli jinak zvaný produkt cestovního ruchu (Holešínská, 2012). Holešínská (2012, s. 19) ve své knize píše „*Protože cestovní ruch je především o službě, vykazuje produkt cestovního ruchu určité specifické vlastnosti jako je nehmatatelnost, neoddělitelnost, proměnlivost/různorodost a pomíjivost*“.

Cestovní ruch jako odvětví přesahuje do řady dalších odvětví, mezi které lze zařadit dopravu, a to vnitrostátní i mezinárodní, gastronomii, kulturu, sport a také odvětví týkající se bankovních a finančních služeb a trh s nemovitostmi. Je nezbytné, aby pracovní místa v cestovním ruchu byla naplněna lidmi, kteří mají správnou kvalifikaci a splňovali nároky, které toto odvětví vyžaduje. Bohužel je obtížné do tohoto sektoru najít vhodné pracovníky, neboť práce je velice ovlivňována sezónností. Mnoho pracovníků je tedy nájímáno pouze na konkrétní období, podepisují krátkodobou smlouvu a nemají zaručené stálé místo. S tímto faktem se pojí i vysoká fluktuace pracovníků a problém s nízkým růstem mezd (Brůžková, 2017).

Pozitivním aspektem je výskyt mnoha menších a středních firem, které pomáhají k flexibilnější ekonomice, dělají trh rozmanitějším a zaplňují jeho mezery. V oboru ale existují i nepříznivé faktory, které mají vliv na rozvoj turistické infrastruktury. Mezi hlavní patří nevyzpytatelnost počasí, politické či sociální problémy v dané destinaci a teroristické hrozby. Dalšími velice diskutovanými tématy cestovního ruchu jsou především podpora ekologické udržitelnosti, do které spadají otázky týkající se likvidace odpadu, nadměrného využívání přírodních zdrojů a negativní vlivy spojené s dopravou. Dalším tématem je snaha ochránit kulturní, historické a přírodní památky, dědictví po

předcích a snižovat negativní vliv na obyvatele, žijící v daných destinacích. Cestovní ruch je obecně velice důležitým prvkem pro rozvoj všech regionů. I odlehlejší a klidné destinace tvoří atraktivní lokality a mají potenciál se do budoucna rozvíjet (Brůžková, 2017).

1.1 Důležité pojmy cestovního ruchu

V oblasti cestovního ruchu existují důležité pojmy. Prvním z nich je ‚návštěvník‘. Tímto označením lze pojmenovat turistu, ale pouze pokud bylo v jeho cestě zahrnuto přenocování. V ubytovacích zařízeních se turista nazývá hostem. Pod pojmem návštěvník se skrývá i ‚jednodenní návštěvník‘, tím je osoba, která na své cestě nikde nepřenocuje a lokalitu nebo oblast pouze krátce navštíví (Czso, 2021).

Dalším pojmem cestovního ruchu je takzvané ‚obvyklé prostředí‘, pod kterým si lze představit určitou geografickou oblast, která nemusí být nutně spojitá, ale ve které osoba (budoucí turista) běžně žije. Oblast se dá určit na základě různých hledisek, kterými jsou administrativní hranice, vzdálenost od trvalého bydliště, četnost návštěv, jejich délka a účel (Czso, 2021).

Třetí pojem ‚Služební cesta‘ musí být mimo obvyklé prostředí, trvat déle než tři hodiny a nepřesáhnout dvanáct měsíců. Do služebních cest se zahrnují konference, kongresy, veletrhy a výstavy, obchodní jednání, jiné cesty s cílem uzavření obchodní či jiné smlouvy, montáže a opravy, profesní cesty, školení, kde je snaha o zvýšení kvalifikace a odbornosti, a obchody. Jako služební cesty se nepovažují cesty, kde se jedná o hlavní pracovní náplň, např. řidič, nebo ani ty cesty, které jsou součástí hlavní náplně práce, např. pojišťovací agenti (Czso, 2021).

‚Hromadné ubytovací zařízení‘, zkráceně HUZ, je posledním pojmem a lze si pod ním představit zařízení s minimem pěti samostatných pokojů či apartmánů a současně s deseti disponibilními lůžky sloužícími pro přechodné ubytování hostů (turistů), kteří do HUZ přijíždějí v rámci dovolené či zájezdu. Do zájezdů či dovolených se také řadí již zmíněné služební cesty, školení, kongresy, lázeňská péče, dětské pobyty v přírodě, nebo letní a zimní tábory a mnoho dalších aktivit (Czso, 2021).

1.2 Ekonomický význam cestovního ruchu ve vybraných zemích

Data z roku 2022 ukazují, že podíl cestovního ruchu na hrubém domácím produktu České republiky činil kolem 2,22 %, což je 151 miliard korun českých. Počet zaměstnaných osob v tomto odvětví byl

225 500 pracovníků. Toto číslo ale představuje značný propad, neboť v roce 2019 pracovalo v turistické oblasti o 14 000 osob více neboli o necelých 6 % více. Největší příčina se přisuzuje proběhlé pandemii, cestovní ruch zažil v této krizi největší útlum. Výrazný propad zaznamenal ČSÚ převážně u podnikatelů, kteří z tohoto odvětví odešli a našli si jinou oblast, ve které chtějí podnikat. V roce 2022 činil celkový objem výdajů 285,9 miliard korun, což je také méně než v roce 2019, kdy číslo dosáhlo 308,2 miliard korun. Návštěvníci vynakládali v roce 2022 výdaje převážně na zboží a útratu za pohonné hmoty. Dalšími službami, na které byly využity finanční prostředky, byly osobní doprava, stravování a ubytování. Turismus se v roce 2022 podílel na tvorbě hrubé přidané hodnoty a dosáhl 2,18 %. V turistickém sektoru pracoval v roce 2022 každý 24. Čech a cestovní ruch se na celkové zaměstnanosti v ČR podílel 4,15 %. Liberecký kraj byl čtvrtým nejnavštěvovanějším krajem v České republice (Czso, 2024 d).

V Německu je cestovní ruch jedním z hlavních nástrojů růstu ekonomiky a zaměstnanosti. Příjmy z cestovního ruchu dosáhly v roce 2019 až 124 miliard eur. Zaměstnaných v turistickém průmyslu bylo v roce 2019 2,8 milionů, to znamená celkem 6 % ze všech pracujících obyvatel. V letech 2020 a 2021 postihl cestovní průmysl Covid-19 a s ním spojena koronavirová pandemie. Byl jedním z nejvíce postižených odvětví a vykazoval tak jedny z nejnižších příjmů od roku 1994. Rok 2021 vykazoval oproti roku 2019 tržby až o 40 % nižší. Poté v roce 2022 tržby mírně vzrostly, ale stále byly o 12 % nižší než v před covidovém roce 2019. Cestovní průmysl se pomalu ale jistě oživuje, jelikož v první polovině roku 2023 činily tržby z pohostinství kolem 6 %. V německém turistickém odvětví se vyskytují převážně menší či střední podniky a v roce 2019 jich bylo celkem 235 000. Při příchodu koronavirové pandemie v roce 2020 klesl počet na 214 000. Německo je oblíbenou destinací v Evropě, o čemž svědčí i počet přenocování v roce 2019, který činil 495,6 milionů a útrata návštěvníků činila 330 miliard eur. V covidových letech 2020 a 2021 se zvýšil domácí turismus, ale i přes to se číslo přenocovaných osob snížilo o 2/3. Rok 2023 s sebou nese opětovné zvýšení počtu přenocování a v létě se počet vrátil na úroveň před koronavirovou krizí (Bmww, 2024).

Před koronavirovou krizí představoval v Polsku turismus přes 6 % hrubého domácího produktu a zaměstnával více než 700 tisíc pracovníků (Rostkowski, 2019). V roce 2019 využilo ubytovací služby v Polsku celkem 36,5 milionů turistů zahrnující jak tuzemské návštěvníky, tak zahraniční, kterých bylo z celkového počtu 7,5 milionů. V roce 2020 využilo ubytovací služby celkem 17,9 milionů turistů (Stockwatch, 2024). Rok 2022 s sebou nesl víru v obnovu číselných hodnot, které byly před koronavirovou krizí, cestovní ruch se tedy začal opět obnovovat a využití ubytovacích zařízení se

zvýšilo na 34,2 milionů turistů, kde 90 milionů z nich přenocovalo. Počet ubytovacích zařízení činil 9 800 a kapacita byla 779 000 míst (Parp.gov, 2023).

2 Turbulentní změny ve společnosti

Tato kapitola se bude věnovat popisu turbulentních změn na společnost a jejich vlivu na dění ve vybraných zemích – Českou republiku, Německo a Polsko. Konkrétními porovnávanými turbulentními změnami jsou krize, zde konkrétně pandemie a onemocnění Covid-19, energetická krize spojená s válečným konfliktem mezi Ukrajinou a Ruskem a poslední popisovanou krizí bude neustále se měnící inflace. Pod termínem turbulentní si lze představit slova podobného významu jako prudký, bouřlivý či divoký (Slovník-cizích-slov.abz, 2024). Turbulentní změny jsou rychle se měnící, nepředvídatelné, neočekávané a je obtížné s nimi pracovat a predikovat je.

2.1 Covid-19 a pandemie

Již v prosinci roku 2019 se v čínském městě Wu-čan vyskytly první známky nákazy novým koronavirem. Tento koronavirus byl Světovou zdravotnickou organizací pojmenován jako SARS-CoV-2 a následné onemocnění způsobené tímto virem označeno Covid-19 (Consilium.europa, 2023). Pandemie poté zanedlouho zasáhla celý svět a s tím samozřejmě i Evropu. S pandemií se pojí úplný lockdown a pro evropskou společnost a ekonomiku to znamenalo jediné, absolutní lidský a ekonomický šok (Elo, 2020). Všechny tři vymezené země jsou v Evropě a jsou součástí Evropské unie. K zastavení šíření koronaviru tyto země přistupovaly podobně. Ve všech třech zemích se jednalo o omezení volného pohybu, vzdělání či práci na dálku, zákaz hromadných akcí a omezení počtu lidí na jednom místě a v jednotlivých zařízeních.

2.1.1 Restrikce v České republice

Počátek koronavirové krize byl v České republice odstartován již v březnu roku 2020. Dne 11. března 2020 začala česká vláda zavádět omezení. Mezi první omezení patřilo omezení pohybu, a to ve formě zákazu hromadných akcí nad 100 osob a přerušení prezenční výuky pro děti a studenty ve školách. Hned druhý den 12. března 2020 vyhlásila vláda nouzový stav, se kterým se pojilo i další omezení hromadných akcí, kde mohlo být maximálně 20 osob. 13. března 2020 musely osoby po příjezdu do 14denní karantény, úplně se zrušila dálková doprava a v noci z 13. na 14. března se uzavřely státní hranice. Obchody a poskytované služby musely uzavřít a pozastavit svou činnost v sobotu 16. března 2020. V České republice bylo vyhlášeno 5 nouzových stavů, s tím že první trval od 12. března do půlky května 2020. Druhý, třetí a čtvrtý nouzové stavy patří z legislativního hlediska

do jednoho souvislého období, a to od října 2020 až do dubna roku 2021. Pátým a posledním vyhlášeným stavem byl stav od konce listopadu 2021, tento nouzový stav ale trval pouze 30 dní (Slabá, 2022).

Nouzový stav je období, které může trvat pouze 30 dnů, ve kterém lze mnohem rychleji přijímat krizová opatření a jeho úkolem je co nejdříve zvládnout danou situaci. Předseda vlády je osoba, která může vyhlásit nouzový stav, jeho rozhodnutí se ale následně musí nechat do 24 hodin schválit vládou. V roce 2021, po vyhlášení již třetího nouzového stavu, byl zaveden pandemický zákon. Ten měl za hlavní cíl pomoci zvládnout koronavirovou pandemii i v čase, kdy by v zemi nebyl vyhlášen nouzový stav. Při platnosti tohoto zákona může Ministerstvo zdravotnictví omezit provoz škol nebo obchodů a nabízených služeb, přikázat lidem, aby nosili ochranné hygienické pomůcky a aby se testovali. Omezení volného pohybu a řízení pracovní činnosti nelze pomocí zákona zavést. Vláda České republiky zavedla v říjnu roku 2020 protiepidemický systém (PES). Tento systém ukazoval, jaké opatření zrovna platí při daných epidemiologických charakteristikách. PES bohužel vydržel pouze rok, jelikož se na začátku roku 2021 pozměnila jeho metodika a v říjnu 2021 již nebyly opatření publikovány (Slabá, 2022).

Mezi hlavní opatření v České republice patřilo omezení volného pohybu, které se ze začátku nevztahovalo na základní potřeby, jako dojíždění do práce, nákup, péče o blízké nebo návštěva lékařů. V druhé vlně nouzového stavu byl zákaz pohybovat se na místa mimo své bydliště, a to konkrétně v pozdějších hodinách. Druhým nařízením bylo chránit své dýchací cesty, nejprve pouze s jakoukoliv látkou či rouškou, později začátkem roku 2021 byla povinnost nosit takové prostředky, které měly minimálně 95% filtrační účinnost, ty se nazývají respirátory. Třetí hlavní opatření bylo omezení maloobchodních, pohostinských a ostatních služeb, jedná se jak o ubytovací služby, tak o stravovací a sportovní provozovatele. Šlo převážně o omezení lidského kontaktu, aby se toho dosáhlo musela většina obchodů a provozovatelů služeb být na nějakou dobu ukončena nebo částečně omezena. Nákup potravin byl jedinou výjimkou, kde nebyl žádný zákaz. Existovaly zde pouze určitá omezení. Čtvrté omezení se dotýkalo prezenční výuky ve školách. Vysoké a střední školy byly, s výjimkami, zavřeny a studenti se tak mohli vzdělávat pouze distančně. Mateřské školy byly plošně uzavřeny jen mezi únorem a dubnem roku 2021, kdy byly restrikce nejpřísnější. Jinak byly mateřské školy jedny z nejméně ovlivněných a provoz fungoval dál, pouze s určitými opatřeními. Základní školy byly na počátku plošně uzavřeny, ale následně byl zaveden rotační systém, kdy se střídaly jednotlivé třídy. Nařízení týkající se zaměstnavatelů, zaměstnanců a OSVČ je pátým a předposledním vymezeným opatřením v České republice. Pro zaměstnavatele to

znamenal jedině, měli podporovat zaměstnanecké placené volno a dovolené, pokud to bylo možné nechat zaměstnance pracovat z domova a omezit pracovní výkony, které pro zaměstnavatele nebyly důležité k tomu, aby se zachoval provoz. Současně museli zaměstnavatelé dbát na dostatek ochranných hygienických pomůcek a poté museli nechat pravidelně zaměstnance testovat. V době pandemie se spustily dotační programy, které měly za úkol pomoci podnikům a OSVČ udržet si provoz. Posledním opatřením byly očkování proti Covidu-19, nejprve se v prosinci roku 2020 mohli očkovat senioři. Přibližně v květnu roku 2021 byla registrace na očkování zpřístupněna všem obyvatelům České republiky. Očkování bylo buď dvoudávkové, například očkovací látka Comirnat, nebo jednodávková Covid-19 Vaccine Janssen. Po uběhlých devíti měsících si šlo aplikovat i další posilovací dávku (Slabá, 2022).

2.1.2 Restrikce v Německu

V Německu se první člověk nakazil již v lednu roku 2020. Během února byli obyvatelé Německa informováni o jakémkoliv tahu ministra zdravotnictví, a i přes nevědomost a dynamickou situaci, ve které se nedalo předvídat, se Německo utvrdilo v připravenosti. Během února roku 2020 se koronavirová epidemie začínala rozrůstat po světě a v Německu začínaly přibývat nakažené osoby. Tito lidé byli identifikováni, izolováni a léčeni. Zavedla se povinná dvoutýdenní karanténa pro osoby, které byly v kontaktu s nakaženými osobami. Spolkové ministerstvo zdravotnictví a spolkové ministerstvo vnitra nechaly zřídit krizový tým za účelem efektivnějšího boje s epidemií. Tento tým zavedl nové opatření, kterým bylo vyplnění výstupní karty a poskytnutí informací o pobytu po příjezdu z infikované země. Další opatření se týkalo dopravních tras a přeshraniční dopravy (Bundesgesundheitsministerium, 2024).

Nejprve se pouze omezilo, následně zrušilo pořádání velkých hromadných akcí s více než 1 000 účastníky. Bylo apelováno na obyvatele, aby se snažili co nejvíce omezit lidský kontakt a aby, pokud se vrátí z dovolené, zůstali dva týdny doma. Spolková vláda vyzvala nemocnice, aby zintenzivněly péči o osoby s respiračním onemocněním, odložily plánované zákroky či operace a přijaly nový personál, který bude s ohledem na koronavirovou krizi potřeba. Německá spolková vláda současně zdravotnický systém podporovala a zvyšovala odměny zdravotnickým pracovníkům. Německo na tom bylo velice dobře s kapacitou lůžek v intenzivní péči. Ke konci března vznikly dva nové zákony týkající se koronavirové epidemie a schopnosti na ně reagovat. Prvním je zákon o pomoci v nemocnicích a druhý zákon na ochranu obyvatelstva v epidemické situaci. V dubnu obdrželo Německo celkem 37 miliónů ochranných roušek a zajištění léků pro infikované pacienty. Stále se

apelovalo na občany, aby co nejvíce omezovaly kontakt, toto omezení se prodloužilo až do 3. května. Současně se v dubnu začaly studovat první vakcíny proti koronaviru (Bundesgesundheitsministerium, 2024).

Na konci května roku 2020 byla zdravotním pojišťovným udělena povinnost uhradit koronavirové testy, jak lidem s jasnými příznaky, tak lidem bez příznaků. Dále byl schválen ekonomický balíček, který měl za cíl ochránit a posílit zdravotnictví před budoucími možnými pandemiemi. V něm se nacházela finanční podpora plynoucí do lepšího vybavení, zvýšení kapacit, tvorby lepší digitální infrastruktury, na výrobu léčiv a ochranných pomůcek, vývoje vakcíny proti koronaviru a tvorby národní rezervy ochranných pomůcek. Byla spuštěna aplikace Corona warning pomáhající k anonymní identifikaci nakažených osob v okolí (Bundesgesundheitsministerium, 2024).

V letních měsících se zvýšilo cestování a s tím přišla povinnost testovat se po příjezdu. Od 15. září přešla povinnost testování na jednotlivce, kteří si museli test zaplatit sami. S přicházejícím podzimem přišla i nová opatření, mezi které patřilo maximální počet osob na soukromých akcích a svědomitější dodržování již zaběhlých opatření jako nošení roušek, udržování bezpečné vzdálenosti, dodržování hygienických pravidel a využívání aplikace Corona warning. Také se zavedlo takzvané rychlé testování s antigenními testy, ty poskytly výsledek během pár minut. I přes rostoucí počet nakažených se ministerstvo snažilo o pravidelný provoz škol, jelikož se domnívaly, že děti nejsou zdrojem infekce. Antigenní testování se využívalo převážně ve školách, kde se tak učitelé a děti mohli lépe chránit (Bundesgesundheitsministerium, 2024).

Po schválení Evropskou komisí na přelomu roku 2020 až 2021 se následně zavedlo dobrovolné očkování, které bylo nejprve doporučeno nejvíce ohroženým osobám s těžkým či smrtelným onemocněním a poté dostupné pro všechny. V Německu byla také zavedena nutnost nosit respirátory místo ochranných či domácích roušek. Od března 2021 byla zavedena možnost se bezplatně otestovat antigenními rychlotesty, ale v případě pozitivního testu se lidé měli obrátit na svého lékaře o prověření PCR testem. Německo se během března a dubna roku 2021 snažilo o proočkování co nejvíce občanů, protože i přes to, že byla vakcína vyvinuta velice rychle, byla jediným možným řešením, jak rychle se šířící nákazu zastavit (Bundesgesundheitsministerium, 2024).

Na jaře roku 2021 ale stejně proběhla takzvaná třetí vlna a ministři apelovali na občany, aby se během Velikonoc nescházeli s příliš mnoha lidmi a zůstali doma. Popřípadě aby schůzky probíhaly venku či s respirátorem, počet osob neměl přesáhnout 100. Stále ale zůstávala stejná opatření

testování, očkování a ochrana sebe i ostatních pomocí respirátoru, odstupu a větrání v budovách. V dubnu se obnovila přísnější opatření jako omezení pohybu a kontaktu mezi občany, a testování ve školách a školkách probíhalo dvakrát týdně. V polovině května 2021 začala čísla nakažených a počet úmrtí klesat a Německo tak opět začalo uvolňovat opatření. Německo věřilo, že proočkování občanů bylo jedním z nejdůležitějších kroků k návratu do normálu, a proto vláda apelovala na lidi, aby se nechali očkovat (Bundesgesundheitsministerium, 2024).

Během léta vláda diskutovala o možné čtvrté podzimní vlně, ale s vyšším počtem naočkovaných lidí se čísla nakažených pouze snižovala. Aby bylo Německo lépe připravené na případné budoucí krize vytvořilo si národní rezervu na ochranu zdraví. Na podzim opravdu čtvrtá koronavirová vlna přišla i se spoustou nakažených a Německo bojovalo s vyšším počtem obyvatel, kteří se očkovat nenechali. Dále se snažili lidi přesvědčit, že jediný způsob, jak se covidové pandemie zbavit je očkování. Od 3. března 2022 již žádná spolková země nebyla rizikovou oblastí. Ale v případě nakažení povinnost izolování stále zůstává. Na další podzimní vlnu bylo již Německo připraveno a umělo na ni rychle reagovat. Ostatní země již koronavirovou pandemii prohlásili za ukončenou, ale Německo se onemocněním zabývalo i na podzim a v zimě roku 2022, snažili se o neustálou ochranu zranitelných skupin. Od 1. března 2023 byla oficiálně ukončena povinnost nošení respirátoru, testování se a dalších omezení, které do té chvíle platily. Německo se pyšní systematickými metodami a konzistentním přístupem k celé pandemii (Bundesgesundheitsministerium, 2024).

2.1.3 Restrikce v Polsku

Při prvních zmínkách o koronaviru v Evropě se v březnu roku 2020 Polsko rozhodlo zavést omezení pohybu a určitá bezpečnostní pravidla. V první půlce března tedy došlo k přerušení vyučování ve školách i školkách. Vláda zavedla stav ohrožení epidemií a omezil se provoz obchodních a nákupních center. Zavřely se hranice a zavedla se čtrnáctidenní karanténa pro osoby vracějící se ze zahraničí (Gov, 2024 a). V druhé polovině března přešlo Polsko do epidemického stavu a zavedla se nová bezpečnostní opatření a omezení, do kterých patřila povinnost nosit zakryté dýchací cesty (Gov, 2024 b).

Od konce dubna proběhla změna v některých omezeních, v prodejnách mohlo být více lidí a vláda se snažila, aby se polská ekonomika začala vracet zpátky do normálu. V květnu se Polská vláda rozhodla omezení ještě více rozvolnit, Poláci mohli jít například do restaurace či kavárny a maturanti a žáci osmých tříd měli možnost přímo konzultovat se svými učiteli. Vláda ale stále avizovala, aby

byli lidé opatrní a aby na sebe dávali pozor. 15. května se postupně začaly otevírat jednotlivé školy, psychologické poradny, domovy pro mládež a další instituce, kde se pořádaly mimoškolní aktivity. Na letní měsíce se přijala nová pravidla a uvolnění. Lidé si mohli například zajít na sportovní události, umělecké či zábavní akce a koupaliště, museli ale stále mít zakrytý nos a ústa. Vláda začala připravovat novou strategii na boj proti pandemii, jelikož byl konec léta a začínaly podzimní a zimní měsíce, kdy lidé obecně rychleji onemocní (Gov, 2024 c).

Druhá vlna pandemie byla na podzim roku 2020 a s ní přišlo další zpřísnění vládních opatření. Musely se opět omezit sociální kontakty a provoz stravovacích a dalších zařízení. Znásobily se dostupná lůžka určená pro pacienty s onemocněním Covid-19 (Gov, 2024 d). Vláda vydala nová bezpečnostní pravidla a opatření a současně apelovala na občany, aby byli co nejvíce solidární a aby se starali o seniory, jakožto nejvíce rizikovou a ohroženou skupinu (Gov, 2024 e). V říjnu roku 2020 se celé Polsko dostalo do takzvané červené zóny, což představovalo distanční výuku, povinnost dětí pod 16 let cestovat pouze s rodiči či opatrovníkem, omezení provozu stravovacích zařízení, hromadných akcí, uzavřít musela kina, muzea a jiné kulturní instituce, v kostelech a v obchodech se změnil maximální počet osob a hotely byly přístupné pouze pro obchodní klientelu (Gov, 2024 f).

Polská vláda se snažila chránit své obyvatele před nezaměstnaností a využívala přitom podporu v podobě dlouhodobých úvěrů, dotací a osvobození od odvodů Správě sociálního zabezpečení. Na pomoc maloobchodům vyčlenila vláda přes 1,8 miliard polských zlotých. Stavěly se dočasné nemocnice za účelem poskytnutí lůžek pro pacienty s koronavirovým onemocněním. K určení, zdali jsou pacienti nakaženi se využívaly antigenní testy, kde se výsledek objevil do pár minut. Polsko se v koronavirové krizi snažilo být co nejtransparentnější a aby dobře a spolehlivě dokázalo informovat své občany o situaci (Gov, 2024 f). V listopadu roku 2020 se polská vláda připravovala na nákup vakcín proti koronaviru (Gov, 2024 g).

V listopadu vydala vláda akční plán pro následující měsíce na pomoc v boji proti koronaviru, nacházelo se v něm například znovuotevření obchodů, ale provoz musel fungovat za přísných hygienických podmínek (Gov, 2024 h). Vláda v prosinci 2020 vydala Národní program k očkování proti Covidu-19 a vyzvala své občany, aby jim poskytly jejich osobní komentáře a názory. Většina se týkala především bezpečnosti vakcín, jaké budou možnosti registrování a zdali existují vedlejší účinky. V půlce prosince poté proběhla registrace lékařských středisek, která budou provádět očkování. Byla snaha o zajištění alespoň jednoho očkovacího centra pro každou obec v Polsku (Gov, 2024 i).

S nově příchozí vakcínou proti koronaviru Polsko opět mělo naději na návrat k normálnímu životu a provozu (Gov, 2024 j). Na začátku roku 2021 bylo Polsko jednou ze zemí, kde se rapidně zvyšoval počet naočkovaných osob. Po zdravotních pracovnících měli možnost očkování senioři. Stále ale platila vládní omezení a opatření (Gov, 2024 k). Během února 2021 začali přibývat nakažení a hospitalizovaní lidé a v březnu 2021 se v Evropě objevila nová mutace koronaviru. Vláda tedy opět zpřísnila opatření, hotely, kadeřnictví, obchody a jiná kulturní zařízení musela limitovat či pozastavit svůj provoz a děti měly distanční výuku. Na konci března 2021 se také upravily podmínky izolace, pokud se lidé vrátili ze Schengenského prostoru museli se prokázat negativním výsledkem testu. Tento test nesměl být starší než 48 hodin. Pokud lidé přijeli z mimo Schengenského prostoru měli povinnost karantény i v případě negativního testu. Očkovaní lidé do karantény nemuseli (Gov, 2024 l).

Polská vláda se během dubna 2021 snažila o zrychlení proočkování svých obyvatel a plán na květen byl ve většině polských vojvodství začít pomalu uvolňovat omezení. Od půlky května si tedy občané mohli zajít do muzea, galerie, ubytovat se v hotelu nebo si v klidu dojet nakoupit. Výrazný pokles nakažených byl přisuzován svědomitému dodržování zavedených opatření a zodpovědnému očkování občanů. V Polsku ale stále existovalo pět rizikových vojvodství, ve kterých působila dosavadní omezení a na které uvolnění neplatilo. Během června se začaly posouvat limity počtu lidí v hromadné dopravě a na hromadných akcích a polská vláda se připravovala na zmírňování opatření na letní měsíce (Gov, 2024 m).

Během léta se Polsko připravovalo na podzimní čtvrtou vlnu Covidu-19. Hlavním cílem bylo vrátit děti a studenty do škol. Školy tedy obdržely ochranné pomůcky, dezinfekční stanice a měřiče teplot, aby se zajistila bezpečnost žáků a pedagogů. V listopadu 2021 byl přijat nový zákon týkající se krizových situací a prevencí proti Covidu-19 či jiných infekčních onemocnění (Gov, 2024 o). Bohužel se i ve čtvrté vlně musel omezit počet lidí v restauracích, kinech či divadlech. Žáci měli poslední dálkovou výuku od prosince 2021 do konce února 2022. Až v březnu roku 2022 začaly konečně platit mírná bezpečnostní pravidla, znovu se otevřely obchody, restaurace a všechny ostatní kulturní či jiná zařízení (Gov, 2024 p).

2.2 Energetická krize a reakce vybraných zemí

Důvodem této krize byl mimo jiné válečný konflikt mezi Ruskou federací a Ukrajinou, kdy ruská strana použila dodávky svých energetických surovin jako zbraně. Invaze započala v únoru roku 2022

ze strany Ruska. Tento spor bohužel není prvním válečným střetem těchto dvou zemí, neboť již v roce 2014 byl Ruskem zabrán ukrajinský poloostrov Krym. Tento čin odstartoval nepokoje mezi zmíněnými dvěma zeměmi (Edu.ceskatelevize, 2024).

V reakci na energetickou krizi došlo v České republice v listopadu roku 2022 ke schválení novely energetického zákona a zákona o působnosti orgánů České republiky v oblasti cen. Tyto zákony poskytly českým domácnostem, živnostníkům a podnikatelům zastropování cen za elektřinu a plyn. Tito vypsaní malooběratelé měli k dispozici cenu elektřiny za 6 Kč/kWh a za plyn 3 Kč/kWh, oboje včetně DPH. Současně byly vládou schváleny dotační programy pro firmy za náklady na elektřinu a plyn. Výše dotace se lišily dle oblasti, ve které firmy působily, například zemědělské či těžební firmy měly nárok na podporu ve výši 30 miliard Kč. Některé podniky měly nárok na podporu ve výši 45 miliard Kč. Na energetiku náročné firmy mohly obdržet dotace až v částce 200 miliard Kč, ale pouze tehdy, když dostatečně prokázaly, že byly díky nákladům na energie v provozní ztrátě (Novák a Kozelský, 2022).

V Německu byla podpora ze strany státu tvořena protiinflačními balíčky. Jsou celkem tři a jejich maximální hodnota je 95 miliard eur. Pro firmy byla také posunuta hranice ztráty práce, toto číslo bylo v normálním provozu alespoň 1/3 zaměstnanců firmy, ale v době energetické krize se hranice posunula na 10 % zaměstnanců. I v Německu mají energeticky náročné firmy nárok na podporu od státu. Jejich výše mohla dosáhnout až 50 milionů eur a celková vyčleněná částka na podporu činila 5 miliard eur. Firmy musely prokázat, že v daném období vykazovaly provozní ztrátu (Novák a Kozelský, 2022).

Polsko postupovalo podobně jako výše zmíněné země, kdy jejich vláda vytvořila pomocný balík, který byl určen k pomoci domácnostem i firmám. Energeticky náročné firmy obdrží pomoc ve výši 30 miliard zlotých a také dotace na elektřinu a plyn ve výši 5 miliard zlotých. Ostatní firmy mohou také obdržet státní podporu, ale pouze pokud jejich ceny za energie dosáhly 100% vzrůstu. Ve spojitosti s energetickou krizí se vláda rozhodla také snížit spotřební daň na elektřinu a plyn a daň ze zemního plynu. Spotřební daň na elektřinu a plyn by poté činila 5 % a daň ze zemního plynu 0 % (Novák a Kozelský, 2022).

2.3 Inflace a stav ve vybraných zemích

Definice inflace dle České národní banky (2024) zní „*Inflace je nárůst cenové hladiny a služeb v dané ekonomice. Jde o oslabení reálné hodnoty (tj. kupní síly) dané měny vůči zboží a službám, které spotřebitel kupuje*“. V podstatě se, jednodušeji řečeno, jedná o snížení hodnoty dané měny (Ecb.europa, 2024).

Spotřebitel tedy na nákup zboží či služeb vyžaduje více jednotek měny dané země, jestliže v ekonomice existuje inflace spotřebitelských cen. Dalšími termíny jsou dezinflace, toto označení se používá v případě poklesu míry inflace. Deflace se uskuteční, pokud v ekonomice klesá cenová hladina zboží a služeb. Výpočet čisté inflace probíhá pomocí přírůstků cen v neregulované části spotřebního koše, který je očištěn o nepřímé daně, eventuálně se přestanou poskytovat dotace (CNB, 2024).

V České republice je inflace měřena Českým statistickým úřadem a za rok 2023 dosáhla průměrné roční hodnoty 10,7 % (Czso, 2024 b). V Německu je měření vykonáváno Spolkovým statistickým úřadem, německy Statistisches Bundesamt, a průměrná hodnota inflace za rok 2023 dosáhla 5,9 % (Destatis, 2024). V Polsku byla průměrná hodnota inflace v roce 2023 11,6 % a měření bylo uskutečněno Polským statistickým úřadem, polsky Główny Urząd Statystyczny (Pie.net, 2024).

3 Euroregion Neisse – Nisa – Nysa

Vybranou oblastí zkoumanou touto prací je území Euroregionu Neisse – Nisa – Nysa, ve zkrácené verzi ERN. V následujících kapitolách bude definován pojem euroregion, dále vymezeno území ERN, po kterém bude následovat popis přeshraniční organizace ERN, včetně vzniku, právního postavení a cílů. Následně budou popsány turistické lokality a atraktivity v jednotlivých zemích na území ERN. V rámci této kapitoly budou popsány také strategie ERN a realizované projekty s cílem podpořit turismus či vytvořit nové turistické destinace.

3.1 Vymezení pojmu euroregion

Euroregion, jinak také evropský region, vyznačuje druh přeshraniční spolupráce regionů v evropských zemích. Samotný pojem euroregion je upraven Radou Evropy v rámcové dohodě z roku 1980. Tato dohoda, nazývaná Madridská dohoda, se zabývá spoluprací mezi regiony Evropy přes hranice jednotlivých území. Název euroregion mohou využít spolky a společenství ve vyspělejších regionech Evropy, ale rovněž programy pro méně rozvinuté území. Využití tohoto názvu může být v různých formách, příkladem je veřejnoprávní forma, pod kterou spadají samotné státy a země. Dalšími formami jsou soukromé a smíšené, kde se slučují veřejné a soukromé organizace. V neposlední řadě ty bez právní formální formy (Risy, 2023).

Veřejné i soukromé subjekty zde fungují na principu dobrovolných svazků a jejich společným cílem je vytvořit účinnou a výkonnou přeshraniční spolupráci. Nejedná se o založení nových samosprávných celků, nýbrž o koordinaci kontaktů v daných regionech. Euroregiony mají za úkol nejen zefektivnit spolupráci participovaných zemí Evropy, ale též o vzájemnou důvěru a zlepšení kulturního, ekonomického a společenského života (Slavotínková, 2015).

I přes to že euroregiony usilují především o ekonomický rozvoj a cílí na získání dotací od EU, tak se také snaží podporovat lidové zvyky a uchovávat tradice daných zemí. K dosažení se pořádají kulturní či sportovní akce, dále přeshraniční podnikání a regiony mezi sebou vzájemně uzavírají obchody. V těchto regionech spolu spolupracují jak vědecká, tak vzdělávací zařízení a probíhají zde i další aktivity, které se týkají oblasti cestovního ruchu. Tyto všechny kroky mají za cíl pomoci lidem v daných zemích, aby si ve vlastní hlavě uvědomili důležitost propojené Evropy a tím si sami odstranili zažité hranice (Černek, 2020).

Euroregiony jsou považovány za jednu z nejstabilnějších a nejvyspělejších struktur přeshraniční spolupráce. Tento druh spolupráce se vyznačuje tím, že je permanentní, má vlastní administrativu, interní rozhodovací systém a má vlastní technické a finanční zdroje (Müller a kol., 2021).

3.2 Území Euroregionu Neisse – Nisa – Nysa

Území ERN zasahuje do tří zemí, zvaných Trojzemí, jsou jimi Česká republika, Německo a Polsko. Konkrétními oblastmi jsou Liberecký kraj a část okresu Děčín, část Freistaat Sachsen, česky Svobodného státu Saska a část Województwo dolnośląskie, česky Dolnoslezského vojvodství. Lužická Nisa je řeka protékající skrz všechny tři členské země, a od které euroregion získal svůj název. Jako hlavní sídlo a centrum pro ERN se označuje Liberec v České republice. Dalšími významnými hlavními městy jsou německá Žitava a polská Jelení hora (Czso, 2023 c).

Celková rozloha okresů euroregionu činí 13 316 km². Na německém území se ERN rozkládá přes dva okresy Bautzen a Görlitz. Celková rozloha na německé straně je 4 507,0 km². Na českém území se nachází pět okresů s rozlohou 4 072,2 km². Těmi jsou Děčín, Česká Lípa, Jablonec nad Nisou, Liberec a Semily. Na polské straně se do ERN řadí okresy Jelenia Góra, Bolesławiecki, Karkonoski, Kamiennogórski, Lubański, Lwówecki, Zgorzelecki. Celková rozloha polského území ERN je 4 737,0 km² (Czso, 2023 b).

Konkrétní členové v jednotlivých okresech jsou vypsáni v příloze A. Přesné vyznačení hranic ERN je vykresleno na Obrázku 1.

Euroregion Neisse-Nisa-Nysa k 1. 1. 2023

Obrázek 1: Euroregion Neisse – Nisa – Nysa k 1. 1. 2023

Zdroj: dle Českého statistického úřadu, 2023

3.3 Přeshraniční organizace Euroregion Neisse – Nisa – Nysa

Jedná se o první přeshraniční organizaci střední Evropy spojující tři oblasti v členských zemích, kterými jsou již zmíněná Česká republika, Německo a Polsko (Czso, 2023 c).

Jak již bylo výše zmíněno, ERN je prvním založeným euroregionem v České republice. Vznik ERN se datuje na 21. prosince roku 1991 ve městě Žitava. Hlavním podnětem pro vznik byla konference Dreiländereck. Tato akce se uskutečnila již v květnu 1991 a také proběhla v Žitavě (Ern, 2021). Zmíněnou konferenci, česky zvanou Konference Trojmezí, zaštitovali bývalí prezidenti členských zemí Václav Havel, Lech Wałęsa a Richard von Weizsäcker. Pro Českou republiku byl vznik tohoto euroregionu zásadní a stal se důležitým aspektem v úsilí o propojenou Evropu bez hranic. Do dnes se jedná o český euroregion s vysokou finanční rezervou a s finančními příjmy (Müller a kol., 2021).

Organizace ERN nemá vlastní právní subjektivitu a představuje tedy dobrovolné zájmové sdružení tří subjektů, kterými jsou Euroregion Neisse, e.V., Euroregion Nisa – zájmové sdružení právnických osob a Stowarzyszenie Gmin Polskich Euroregionu Nysa. To znamená, že jednotlivé orgány a grémia ERN operují v souladu s platnými právními předpisy jednotlivých členských zemí. Mezi zájmové

sdružení spadají i další německé, české a polské okresy, obce, města a jiné subjekty a instituce působící na tomto území (Ern, 2021).

Mezi hlavní cíle této organizace spadá aktivní zaměření na tvorbu rozmanitého a sjednoceného prostoru, kde se vytváří místo pro aktivní přeshraniční spolupráci. Toho lze dosáhnout pomocí mezivládních dohod, neustálého zlepšování komunikace a výměny informací. Mezi rozvojové cíle patří tvorba „Společného, integrovaného prázdninového a turistického regionu“, zkráceno na TRN a „Společného plánovacího prostoru ERN“. Dalším cílem je podpora aktivit a osobních zájmů zúčastněných obcí, okresů, měst a jednotlivců. Tyto aktivity musí však být v souladu s rozvojovými cíli ERN. Nejen, že tento euroregion usiluje o zlepšování komunikace a koordinace, má také za cíl stanovit si priority rozvoje ve vymezené oblasti. Při přeshraniční spolupráci je důležitá rovnoprávnost členských zemí, které se ERN drží a o kterou usiluje (Ern, 2021).

Jak již bylo zmíněno toto sdružení je bez vlastní právní subjektivity a je tvořena třemi subjekty, které spolu vzájemně spolupracují. Celý a přesný popis této spolupráce lze najít v Rámcové dohodě Euroregionu Neisse – Nisa – Nysa. Existují ale orgány a grémia pro tento euroregion. Těmi jsou Rada sdružení, Prezídium sdružení, Společný sekretariát sdružení a posledními jsou Euroregionální skupiny expertů, ve zkratce EUREX. Nejvyšším orgánem ERN je Rada sdružení, ta provádí rozhodnutí o činnostech sdružení a dalších orgánů. Následně rozhoduje o způsobu a zřízení vedení společných peněžních fondů a o způsobu jejich používání, a nakonec kontroluje přijatá rozhodnutí. Rada sdružení se musí řídit jednacím řádem, ve kterém je stanoven počet členů, způsob, jakým jsou jmenováni, a hlavně pravidla jednání. Dalším orgánem je Prezídium sdružení, tento orgán je tvořen především předsedy a prezidenty členských území. Jeho hlavními úkoly jsou rozhodování a zastupování sdružení v čase mezi zasedáními Rady sdružení. Třetím, koordinačním a administrativním orgánem je Společný sekretariát sdružení. Ten je tvořen jednatelem, kteří zastupují jednotlivé části vymezených území ERN a kteří mají k výkonu této funkce plnou moc. Poslední zmíněná skupina EUREX není orgánem, nýbrž se jedná o činnosti, které odborně přispívají k celkovému rozvoji euroregionu a vyvíjí snahu dosáhnout cílů a priorit ERN (Ern, 2020).

3.4 Cestovní ruch na území Euroregionu Neisse – Nisa – Nysa

V následujících kapitolách se tato práce zaměří na konkrétní oblasti ve třech členských zemích a jejich cestovním ruchu. Na území ERN hraje cestovní ruch a turismus obecně velkou roli. Všechny tři členské strany mají na svých územích spoustu přírodních atraktivit, např. vodní plochy, hory či

jeskyně. Na územích se nachází také mnoho kulturně-historických památek jako hrady a zámky. Dále se v ERN nachází chráněné krajinné oblasti, přírodní parky a jiné průmyslové či architektonické památky. Je zde poměrně hustá struktura rekreačních zařízení a existuje zde celá řada různých aktivit, které mohou být prováděny celoročně. Pro usnadnění pohybu návštěvníků a turistů v ERN může dobře posloužit např. jízdenka EURO NISA TICKET+. Přeshraniční organizace ERN má specialisty, kteří organizují projekty a činnosti v oblasti cestovního ruchu. Díky těmto odborníkům poté postupně vznikají cyklistické a pěší cesty a trasy, jako jsou například cyklostezka Odra-Nisa, Severní Hřebenovka a Via Sacra. Příkladem další vzniklé trasy je Turistická multifunkční magistrála Euroregionu Nisa. Ta spojuje cyklo komunikaci, běžeckou trasu a pěší turistickou stezku v Jizerských a Lužických horách a u hranic plynule přechází na německou a polskou stranu. Další cestou je již zmíněný projekt Via Sacra, neboli Posvátná cesta. Tato stezka spojuje Horní Lužice, Dolní Slezsko a severní Čechy a má 550 km. Na cestě je toho spousta k vidění a návštěvníci si mohou vychutnat zážitek z místních kostelů, klášterů, sakrálních památek či jiných děl našich společných předchůdců (Czso, 2024 c; Ern, 2024 a).

3.4.1 Liberecký kraj a okres Děčín

Na českou stranu ERN patří Liberecký kraj a část okresu Děčín. Liberecký kraj je jedním ze čtrnácti krajů v České republice. Nachází se na severu Čech a sousedí se Středočeským, Královéhradeckým a Ústeckým krajem, zároveň také hraničí s Německem a Polskem. Jeho rozloha činí 3 163 km² stává se tedy druhým nejmenším krajem České republiky. Hlavním městem je stejnojmenný Liberec. Počet obyvatel byl v roce 2022 přibližně 450 tisíc. Liberecký kraj se skládá ze čtyř okresů, těmi jsou okres Liberec, okres Jablonec nad Nisou, okres Česká Lípa a okres Semily (Czso, 2024 a). Okres Děčín je položen nejseverněji v České republice a hraničí s Německem. Jeho rozloha činí 909 km² a v roce 2022 zde žilo 127 tisíc obyvatel (Czso, 2023 a).

Liberecký kraj má spousta výjimečných pozoruhodností k vidění. Pyšní se i mnoha kulturně historickými památkami, přírodou a krajinou. Jeho krajina je považována za velice hornatou. Tento fakt je potvrzen existencí části Krkonošského národního parku v ERN a také dalších chráněných krajinných oblastí. Je jich celkem pět a konkrétně se jedná o Jizerské hory, Lužické hory, České středohoří, Kokořínsko přesněji Máchův kraj a Český ráj, ten se současně řadí do globálních geoparků UNESCO. První českou přírodní památkou zapsanou na seznam světového dědictví UNESCO byla v roce 2021 národní přírodní rezervace Jizerskohorské bučiny, konkrétně pod položku Původní bukové lesy Karpat a dalších oblastí Evropy. Dalšími známými turistickými atraktivitami jsou

například vysílač Ještěd, Zoologická a Botanická zahrada v Liberci, Muzeum skla a bižuterie v Jablonci nad Nisou, Máchovo jezero či Rekreační areál Kristýna v Hrádku nad Nisou (Czso, 2024 a). Zámky a hrady a jejich zříceniny jsou považovány za nejčastěji navštěvované památky. Jsou jimi hrad Valdštejn, Houska, Bezděz, Sloup v Čechách nebo Trosky. Mezi navštěvované zámky patří bezesporu Sychrov, Frýdlant, Hrubý Rohozec a Lemberk (Czso, 2006). V okrese Děčín se vyskytuje nejznámější atraktivita na tomto území a tou je Pravčická brána, dále se zde nachází CHKO Českosaské Švýcarsko, nejvyšší hora Děčínský Sněžník a vodní nádrž Velký rybník u Horního Podluží. Děčín se řadí mezi nejnižší položené body v České republice společně s hnědouhelnými lomy (Czso, 2023 a).

3.4.2 Freistaat Sachsen

Freistaat Sachsen, česky Svobodný stát Sasko, je jednou ze spolkových zemí v Německu. Je šestou největší spolkovou zemí s celkovou rozlohou 18 420,25 km². Sousedními spolkovými zeměmi jsou Bayern, Thüringen, Sachsen-Anhalt a Brandenburg. Současně hraničí s Českou republikou a Polskem (Freistaat.sachsen, 2024). Hlavním městem jsou Dresden (Drážďany) a počet obyvatel byl v roce 2022 kolem 4 milionů. Tato spolková země se dále rozděluje do deseti okresů, kterými jsou Bautzen, Görlitz, Erzgebirgskreis, Leipzig, Meißen, Zwickau, Mittelsachsen, Nordsachsen, Sächsische Schweiz-Osterzgebirge a Vogtlandkreis. Tři největší města Dresden, Leipzig a Chemnitz nejsou součástí žádného okresu a jsou nezávislými městy (Hamsterkiste, 2024). Do německého území ERN patří pouze oblasti Bautzen a Görlitz, které jsou také součástí oblasti Oberlausitz, česky Horní Lužice (Oberlausitz, 2024 a).

Sasko je, stejně jako Liberecký kraj, místem, kde se nachází velká spousta kulturních a historických památek. Příkladem jsou kostely Semperoper a Frauenkirche. Hlavní město Dresden láká turisty unikátními budovami, místy a komplexy, jako je Residenzschloss, Die Brühlsche Terrasse na řece Labe či Zwinger. Zwinger představuje komplex s budovami, tanečními a výstavními sály, parky a muzei. Sasko má na svém území i část Krušnohorského pohoří a také národní park Saské Švýcarsko, ve kterém se nachází pískovcové pohoří (Hamsterkiste, 2024).

Oblast Oberlausitz je zajímavá svými dvěma hlavními městy Bautzen a Görlitz. Město Bautzen má své historické kouzlo a návštěvníci v něm mohou najít městské hradby a věže. Görlitz je označován jako filmové město a byl využit jako kulisa k mnoha filmům. Dále se v oblasti nachází tři místa zařazená na seznam UNESCO (Oberlausitz, 2024 a). Jsou jimi Muskauer Park, Geopark Muskauer Fold Arch a Biosphärenreservat Oberlausitzer Heide – und Teichlandschaft, ještě se k těmto třem

památkám UNESCO řadí nehmotné dědictví modrotisku (Oberlausitz, 2024 b). Dalšími zajímavými atraktivitami jsou vzniklé cyklostezky Odra-Neisse a Spreardweg, které jsou pro výborným lákadlem pro cyklisty. Oberlausitzer Bergweg je ideální turistická stezka pro horské nadšence, vede přes horské vrcholy s krásnými výhledy a skrz malebné vesnice. Již zmíněná cesta Via Sacra obsahuje dvacet sakrálních staveb a sahá až do České republiky a Polska (Oberlausitz, 2024 a). Na území ERN se nachází i dvě navštěvovaná jezera, menší Olbersdorfer See u Zittau a rozlohově větší Berzdorfer See u města Görlitz (Seen, 2024).

3.4.3 Województwo dolnośląskie

Województwo dolnośląskie, česky Dolnoslezské vojvodství, nazývané též jako Dolní Slezsko, se nachází na jihozápadě Polska. Tato lokalita umožňuje regionu sdílet hranice s Německem a Českou republikou. Sousedními okresy jsou Województwo lubuskie, opolskie a wielkopolskie. Rozloha činí 19 947 km², počet obyvatel je přibližně 2,9 miliónů a hlavním městem je Wrocław, česky Vratislav (Polska.travel, 2023). Je zde celkem 26 okresů a Jelenia Góra, Legnica, Wałbrzych a Wrocław jsou města s okresním právem. Okresy jsou jmenovitě dle ZPP (2024) „bolesławiecki, dzierzoniowski, głogowski, górowski, jaworski, kamiennogórski, karkonoski, kłodzki, legnicki, lubański, lubiński, lwówecki, milicki, oleśnicki, oławski, polkowicki, średzki, strzeliński, świdnicki, trzebnicki, wałbrzyski, wołowski, wrocławski, ząbkowicki, zgorzelecki a złotoryjski“.

Avšak na území ERN jsou pouze okresy zgorzelecki, bolesławiecki, lubański, lwówecki, złotoryjski, jaworski, kamiennogórski, karkonoski a Jelenia Góra. Na tomto území se nachází nejvíce lázeňských míst v celém Polsku a také se vyskytují dvě místa, které byly zařazeny na seznam UNESCO. Jedná se o dřevěné kostely – Kościoły Pokoju v Jaworze a Świdnicy a o lidovou halu – Hala Stulecia ve Wrocławu. Dalšími unikátními místy jsou například zámek Czocha v Lešnej, národní parky Karkonoski (Krkonosé) a Góry Stołowe, zlatý důl Złoty Stok či hora Śnieżka (Sněžka), která je současně nejvyšší horou České republiky. Existuje zde i spousta vodních ploch, kterými jsou například rybníky Kolorowe Stawy či jezioro Modre (Polska.travel, 2023).

V jednom z členských okresů ERN se nachází město Zgorzelec, česky Zhořelec a německy Görlitz. Toto město je jedinečné tím, že je přesně na hranici mezi Polskem a Německem. Jeho polská strana sice nemá takovou filmovou atmosféru jako německá, zato se ale vyznačuje svou polskou pohostinností. Mezi německou a polskou stranou města byl postaven most spojující tyto dvě země

a současně má reprezentovat symbol sblížení Polska s Německem. Nazývá se Most Staromiejski a byl postaven v letech 2003 až 2004 (Zgorzelec, 2018).

Dále se na území ERN nachází Chráněná krajinná oblast Dolina Proсны, což je údolí s mokřady. Nebo například Park na Kamiennej Górze, Kościół pw. Trójcy Świętej, spousta vyznačených cyklotras či samotné město Jelenia Góra (Boleslawiec.net, 2024; Luban, 2016; Turystyka.jeleniagora, 2024). Prázdninovým místem je vodní nádrž Jezioro Leśniańskie, u kterého lze najít již zmíněný zámek Czocho a kde se na březích nachází rekreační střediska (Stacjabalkany, 2018).

3.5 Strategie Euroregionu Neisse – Nisa – Nysa

V této kapitole budou podrobněji popsány dvě strategie ERN, s konkrétním zaměřením na oblast cestovního ruchu. I přes to, že je přeshraniční spolupráce základem pro kvalitní euroregion, se zde stále objevují spousty překážek bránících v rozvoji spolupráce či plného využití potenciálu daných oblastí. Proto si euroregiony vytvářejí strategie, ve kterých si vytyčí cíle a těch se poté snaží dosáhnout. V následujících podkapitolách bude popsána strategie z roku 2014 do 2020 a poté nově stanovená strategie z roku 2021 až do 2027. Strategie se vytyčují na období, které by mělo koordinovat s programovacím obdobím. Tedy strategie 2014 až 2020 koordinuje s programovým obdobím 2014 až 2020 (Stejskalová, 2024).

3.5.1 Strategie 2014-2020

Tato strategie se zaměřuje převážně na rozvoj přeshraniční spolupráce v místech, kde by spolupráce dávala smysl a měla největší přínos. Cílem této strategie bylo stanovit si přesné oblasti, kde se má spolupráce dále rozvíjet a co nejvíce podpořit programy přeshraniční spolupráce v období mezi lety 2014 až 2020 (Euroregion-neisse, 2024).

Na toto období bylo vybráno šest oblastí, na které se ERN zaměří. Jsou jimi Doprava, Hospodářství a cestovní ruch, Ochrana životního prostředí a klimatu, energie, Řízení rizik, Kultura, vzdělávání a věda a Podpora přeshraniční spolupráce. K téhle práci je vhodný popis prioritní oblasti Hospodářství a cestovní ruch. Konkrétně pouze oblast cestovního ruchu. Tam si ERN popsalo tři opatření s konkrétními cíli (Euroregion-neisse, 2024).

Specifickým cílem prvního opatření je zefektivnit koordinaci rozvoje a spolupráci v cestovním ruchu. Důvodem pro tento cíl byla přílišná rozdílnost v představách, jak by se měl cestovní ruch v daných lokalitách rozvíjet. Byla tedy snaha o spolupráci jednotlivých destinačních managementů a o zvýšení informovanosti a nabídky v cestovním ruchu. K dosažení cíle se plánovaly využít různé trendy, jako například využití mobilních aplikací (Euroregion-neisse, 2024).

Specifickým cílem druhého opatření je zvýšení kvality a zlepšení infrastruktury a jiných služeb spojených s přeshraničními produkty či projekty. Tento cíl je vybrán z důvodu nedostatečné infrastruktury v některých oblastech ERN, což má za následek snížení kvality cestovního ruchu, se kterým se následně pojí odliv návštěvníků (Euroregion-neisse, 2024).

Třetím specifickým cílem byla tvorba efektivní nabídky a produktů cestovního ruchu a jejich následná propagace přes hranice. Na území ERN nebylo příliš kvalitních produktů, jež by přilákaly návštěvníky. S tím byl spojen také problém jazykové bariéry a málo propagačních materiálů ve všech třech jazycích. Toto opatření a specifický cíl mělo tedy za úkol lépe podpořit, rozvinout a prodat dané produkty cestovního ruchu na území ERN (Euroregion-neisse, 2024).

K procesu implementace se využívá takzvaný Akční plán. Ten představuje dokument, jenž by měl obsahovat konkrétní aktivity či projekty, které budou nejlépe popisovat realizaci, jak dosáhnout specifických cílů (Euroregion-neisse, 2024).

3.5.2 Strategie 2021-2027

Životní prostředí, klima a energie, Řízení rizik, zdraví a bezpečnost, Kultura, sport, vzdělávání a znalosti a Podpora přeshraniční spolupráce. Všechny tyto oblasti jsou pro ERN priority a každá oblast má vytyčené konkrétní cíle, kterých by mělo být dosaženo do roku 2027. V oblasti Hospodářství a cestovní ruch vytyčuje nová strategie čtyři prioritní opatření a cíle (Ern, 2024 a).

Prvním opatřením je Koordinace cestovního ruchu. Cíl je stejný, jako ve strategii 2014 až 2020, a to vytvořit efektivní spolupráci a koordinaci cestovního ruchu. Je zde snaha využít propojenosti a informovanosti o jednotlivých turistických nabídkách (Ern, 2024 a).

Druhé opatření se týká investic do infrastruktury a do kvality služeb, které se vážou na přeshraniční projekty. V návaznosti na krizi spojenou s pandemií v roce 2020 se velice výrazně omezil cestovní ruch na území ERN. Se zavedenými opatřeními se musely uzavřít hranice a pozastavit provoz

gastronomických a ubytovacích zařízení. Je zásadní, aby se v následujících letech infrastruktura cestovního ruchu na území ERN postupně zlepšovala a rozvíjela (Ern, 2024 a).

Třetím opatřením je tvorba a následná propagace nabízených produktů cestovního ruchu, jelikož na území euroregionu stále chybí kvalitní produkty cestovního ruchu určené pro přeshraniční spolupráci. Je tedy důležité, aby všechny produkty cestovního ruchu byly ve všech jazycích, které se využívají na území ERN (Ern, 2024 a).

Posledním a čtvrtým opatřením vymezeným v této prioritní oblasti je zaměstnanost v cestovním ruchu. Specifickým cílem je zvýšit počet pracovníků, kteří jsou kvalifikovaní pro práci v cestovním ruchu. Hlavním kvalifikačním předpokladem je především znalost jazyků sousedních členských zemí. S větším počtem kvalifikovaných zaměstnanců se pojí vyšší návštěvnost a rozvoj turismu na území ERN (Ern, 2024 a).

Na vytyčené cíle vzápětí navazuje Akční plán, který se průběžně, v návaznosti na vznik projektů a záměrů, aktualizuje. Co se týče financování strategie, tam je možné více způsobů. Hlavním způsobem jsou dotace z programu Interreg. Ty se ale nečerpají, pokud se jedná o méně finančně náročný projekt, těmi jsou například oblast cestovního ruchu či přímo setkávání stran. Tyto menší projekty jsou většinou financovány z Fondů malých projektů v ERN. Dalšími způsoby financování jsou národní zdroje a operační programy, nebo programy pro podporu nadnárodních spoluprací (Ern, 2024 a).

3.6 Projekty Euroregionu Neisse – Nisa – Nysa

Organizace ERN se zaměřuje na vytváření projektů, které mají za cíl podpořit přeshraniční spolupráci a rozvíjet tak území, na kterém organizace působí. V této kapitole se práce zabývá procesem návrhů, přijímání a následném financování přeshraničních projektů, popisem programového období mezi lety 2014 a 2020 a počtem projektů zaměřených na rozvoj cestovního ruchu na území ERN mezi lety 2014 a 2020.

3.6.1 Proces návrhu, přijímání a financování projektů

Návrh na projekt mohou podat jednotlivé obce, neziskové organizace vlastněné obcí (nejčastěji příspěvková organizace) anebo ziskové organizace vlastněné danou obcí. Tento návrh je následně

poslán odpovědným pracovníkům v ERN, kde je provedena kontrola formálních náležitostí a přijatelnosti návrhu. Následuje proces hodnocení, který je prováděn minimálně dvěma osobami ze stejného oboru, jako je charakter návrhu. Jedna z těchto osob je vždy z žadateckého státu a druhá osoba z partnerského státu. Tyto osoby poté podepisují prohlášení o nestrannosti, jelikož to musí být osoby nezapojené do daného projektu. Co se týče projektů na podporu cestovního ruchu, tak jsou většinou o hodnocení požádáni ředitelé muzeí, galerií či informačních center (Stejskalová, 2024).

Hodnocení probíhá pomocí bodování, maximální počet je 100 bodů a minimum 60 bodů. Návrh ohodnocen méně než 60 body je automaticky zamítnut. Pokud má návrh 60 nebo více bodů je následně předložen Euroregionálnímu řídicímu výboru (EŘV), ten prochází dané návrhy od nejlépe ohodnoceného po ten nejhůře ohodnocený. Jednotlivé projekty EŘV projednává a následně schvaluje, zamítne či dodatečně upraví, respektive zkrátí. V moment schválení návrhu přichází na řadu podepsání smlouvy mezi žadatelem (ten, kdo projekt předložil) a ERN na území, ze kterého přichází návrh (Stejskalová, 2024).

Ve chvíli, kdy jsou veškeré podmínky splněny a návrh je uznán jako projekt, začíná proces zahájení realizace. Obce (či jiné výše vypsané organizace) platí celkové výdaje na jejich požadované projekty. Na začátku se musí obě strany domluvit, zdali bude projekt financovat pouze žadatel anebo bude do financování zapojen i partner projektu. Pokud se obě strany dohodnou na sdíleném financování mají větší šanci na vyšší bodové ohodnocení (Stejskalová, 2024).

Ukončení realizace projektu je tehdy, kdy se ukončí případná stavba, proběhne kolaudace a podobně. Po ukončení projektu musí proběhnout vyúčtování a předložení veškerých faktur. Ty se poté hromadně, ze všech proběhlých projektů, pošlou zpět do ERN toho státu, ze kterého je žadatel. ERN provede kontrolu faktur a poté pošle žádost o vyplacení dotací Ministerstvu pro místní rozvoj (MMR). MMR dále musí kontaktovat Ministerstvo financí, jelikož to je orgán, který spravuje tok peněz. Ministerstvo financí poté pošle dotace do ERN, ze kterého jsou poté hromadně odeslány zpět jednotlivým obcím (Stejskalová, 2024).

MMR má v tomto případě funkci dvou orgánů. První funkcí je certifikační orgán, kdy má MMR za úkol schvalovat dané dotace. Druhá funkce je řídicí orgán, v této funkci MMR připravuje pravidla a podmínky fondů, tedy jak se mohou projekty předkládat a za jakých podmínek. MMR je také v úzkém kontaktu s Evropskou komisí, se kterou vyjednává podmínky jednotlivých fondů.

Ministerstvo financí představuje auditní orgán, přes který jde tok peněz a vyplácení samotných dotací (Stejskalová, 2024).

3.6.2 Programové období mezi lety 2014 a 2020

V ERN se nachází více fondů mikroprojektů v rámci daného programového období. Prvním je Fond mikroprojektů v rámci Programu přeshraniční spolupráce Interreg V-A CZ-PL v rozmezí let 2014 až 2020. Program se týká České republiky a Polska a projektů realizovaných mezi těmito dvěma zeměmi. V programu existují dvě prioritní osy, prioritní osa 2 a prioritní osa 4. Osa 2 je zaměřena na turismus a s tím spojené přírodní a kulturní zdroje podporující zaměstnanost a osa 4 na vzájemně spolupracující instituce a komunity. Dotace pro prioritní osu 2 činily pro jeden partnerský projekt maximálně 30 000 € či v případě projektu s více projektovými partnery 30 000 € každému projektovému partnerovi. Pro prioritní osu 4 byly projekty dotovány maximálně 20 000 € (Ern, 2024 b).

Druhý je Fond malých projektů v rámci Programu spolupráce Česká republika – Svobodný stát Sasko mezi lety 2014 a 2020. Zde se podporovaly převážně projekty určené k setkávání osob. Měly podpořit a zefektivnit vzájemnou komunikaci a předávání informací. Maximální výdaje na projekt mohly být 30 000 €, s tím že dotace činila maximálně 85 % celkových výdajů a nejvýše 15 000 € z Evropského fondu pro regionální rozvoj (EFRR). Poskytnuté výdaje na jeden projekt obdržel vždy pouze jeden z partnerů (Ern, 2024 b).

Třetí a poslední je Fond malých projektů v rámci Programu spolupráce Interreg Polsko – Sasko v letech mezi 2014 a 2020. V tomto programu šlo také převážně o setkávání osob, a tedy o co největší prohlubování celkové přeshraniční spolupráce. Poskytované výdaje na podporu projektů byly do maximální částky 30 000 € a dotace mohly být maximálně 85 % z celkových výdajů (Ern, 2024 b).

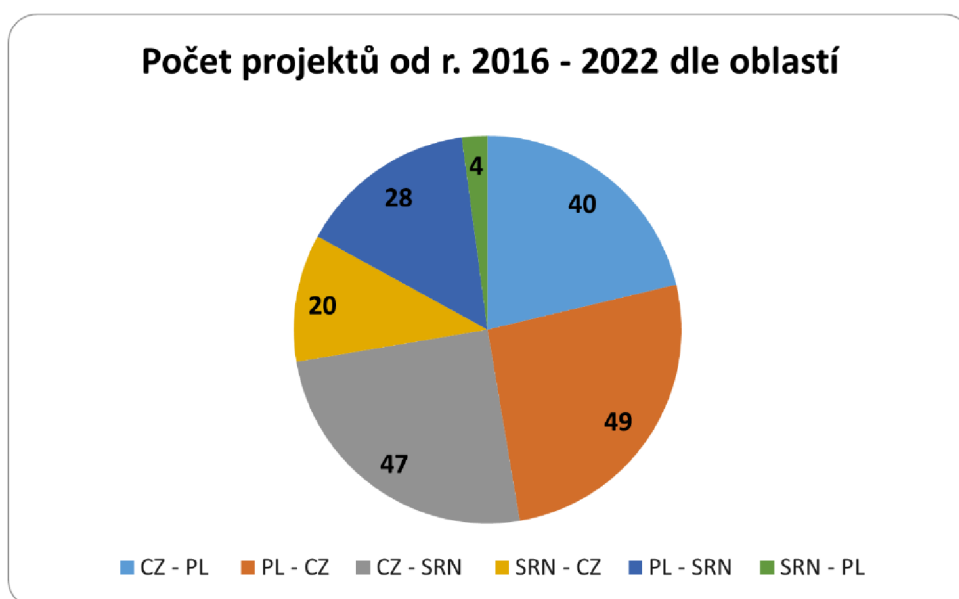
3.6.3 Počet projektů týkajících se cestovního ruchu

Celkový počet projektů zaměřených na rozvoj cestovního ruchu byl 188. Na česko-polském pohraničí bylo zrealizováno celkem 89 projektů. Když byla Česká republika žadatelem (nositelem) projektu a Polsko partnerem projektu bylo uskutečněno 40 projektů a když bylo Polsko žadatelem a Česká republika partnerem tak 49. Česko-polské pohraničí má na svém kontě vysoký počet projektů zaměřených na cestovní ruch. Tento fakt se dá přisuzovat již zmíněné prioritní ose 2, kterou

má mezi sebou pouze Česká republika a Polsko. To znamená, že je cestovní ruch na tomto pohraničí důležitým krokem k rozvoji obou zemí a že je z obou stran vyvíjena snaha podporovat a propagovat turistické atraktivity či oblasti.

Mezi Českou republikou a Německem proběhlo celkem 67 projektů týkající se cestovního ruchu. Když byla Česká republika žadatelem uskutečnilo se 47 projektů a když bylo naopak Německo žadatelem tak 20. Na německo-polském pohraničí proběhlo pouze 32 projektů, ze kterých bylo 28 ze strany Polska jako žadatele a 4, když bylo žadatelem Německo. Celkový počet projektů je vymezen na Obrázku 2, ve kterém je na koláčovém grafu vidět počet projektů mezi jednotlivými stranami.

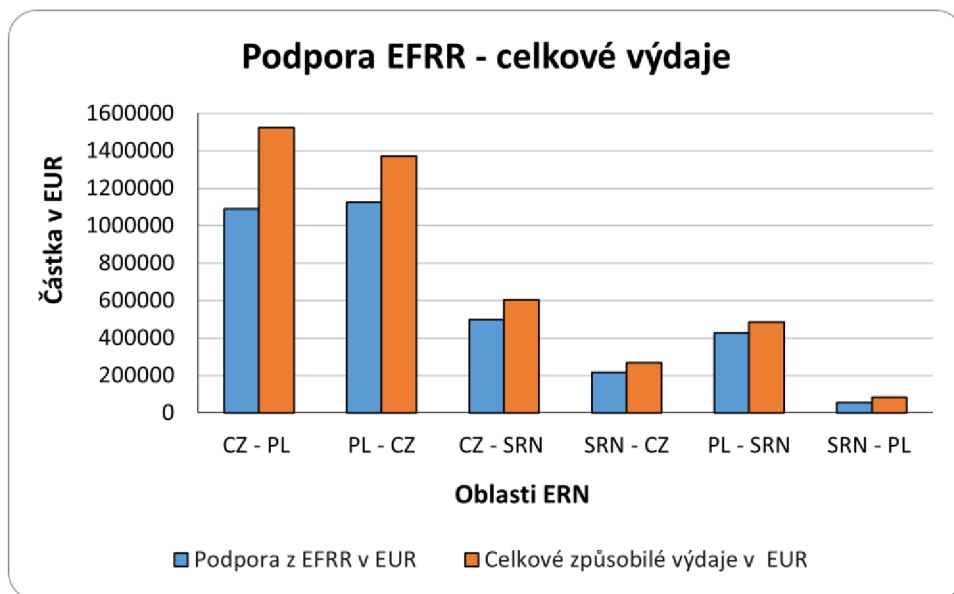
Z Obrázku 2 je zřejmé, že Německo nemá takový zájem o projekty na rozvoj cestovního ruchu jako Česká republika a Polsko. Z vydaného Kompendia Euroregionu Neisse – Nisa – Nysa lze vyčíst, že se Německo zaměřuje spíše na projekty týkající se setkávání či vzdělávání. Do této práce byly ale vybrány pouze ty projekty, kterých hlavní cíl byl rozvoj či podpora cestovního ruchu.

Obrázek 2: Počet projektů týkajících se cestovního ruchu mezi lety 2016 a 2022
Zdroj: Vlastní zpracování dle Ern.cz, 2024

Na Obrázku 3 jsou znázorněny celkové výdaje na projekty týkající se cestovního ruchu mezi jednotlivými zeměmi a následně čerpaná podpora od EFRR. I přes to, že bylo programové období v rozmezí roku 2016 až 2020, tak do něj patří i projekty, které svou realizaci započaly až v roce 2021, nebo ji ukončily až v roce 2022 či 2023. Tato situace mohla nastat, jelikož jsou projekty nejprve pouze návrhy, které musí projít řadou schvalovacích a hodnotících metod vypsane v kapitole 3.6.1. Je tedy možné, že se datum realizace projektu posune až na rok 2015 či 2016, nebo na roky, které

již do programového období řádně nepatří, například rok 2021. Mnoho projektů tedy bylo realizováno až v roce 2016 a ukončeno v roce 2021 nebo 2022. Veškeré projekty vypsané v Kompendiu ERN, se nakonec také uskutečnily (Stejskalová, 2024).

Obrázek 3: Podpora z EFRR v porovnání s celkovými výdaji mezi lety 2016 a 2022
Zdroj: Vlastní zpracování dle Ern.cz, 2024

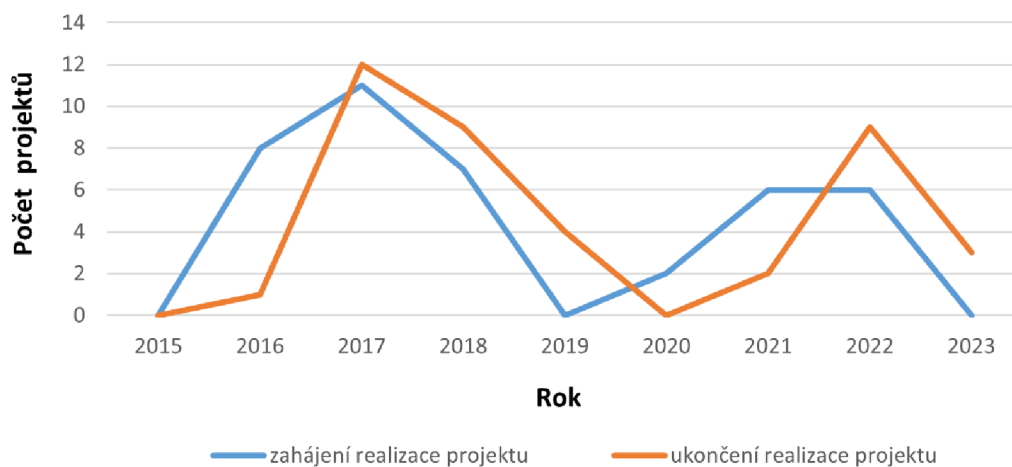
3.6.4 Vývoj počtu zahájených a dokončených projektů v rámci cestovního ruchu

Na následujících šesti obrázcích bude ukázán počet zahájených a ukončených projektů mezi jednotlivými stranami ERN v rozmezí let 2015 až 2023, toto rozmezí bylo zvoleno z důvodu vypsání v kapitole 3.6.3. Na základě zpracování dostupných dat dále prezentovaných na obrázcích autorka dospěla k závěru, že vybrané turbulentní změny měly na počet zahájených a ukončených projektů minimální vliv.

Z obrázků je zřejmé, že i před koronavirovou pandemií se zahájení a ukončení projektu pohybuje v daných křivkách, ve kterých jsou zřetelné vrcholy a naopak propady. Pokud měly turbulentní změny dopad na proces zahajování a ukončování projektů, tak pouze v podobě posunutí průběhu realizace o několik měsíců. Obecně se dá říct, že aktivity spojené se zahájením či dokončením projektu, tedy návrh, schválení a získávání finančních dotací, mají svá jasná pravidla a jasně daný časový úsek, a tedy na daný proces mají turbulentní změny minimální dopad.

V následujících obrázcích bude Česká republika zkrácena na CZ, Německo na SRN a Polsko na PL.

CZ - PL: počet zahájených a ukončených projektů

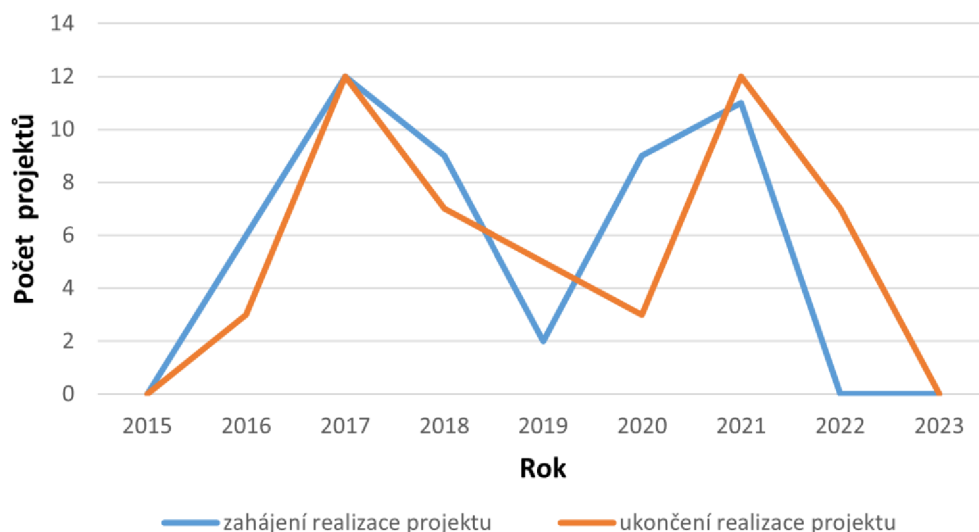

Obrázek 4: Počet zahájených a ukončených projektů CZ-PL

Zdroj: Vlastní zpracování dle Ern.cz, 2024

Obrázek 4 znázorňuje vztah mezi českou a polskou stranou, kde Česká republika je na straně žadatele a Polsko je partnerem projektů. Z obrázku je vidno, že rok 2017 a 2022 byly roky, ve kterých se zahájilo či se dokončilo nejvíce projektů a dají se tedy označit za silné roky. Konkrétně se v roce 2017 zahájilo 11 projektů a 12 se jich dokončilo. V roce 2022 se zahájilo 6 projektů a ukončilo se jich 9. Naopak rok 2019 a 2020 ukazují, že se v těchto letech nezačaly realizovat a dokončovat žádné projekty.

PL-CZ: počet zahájených a ukončených projektů

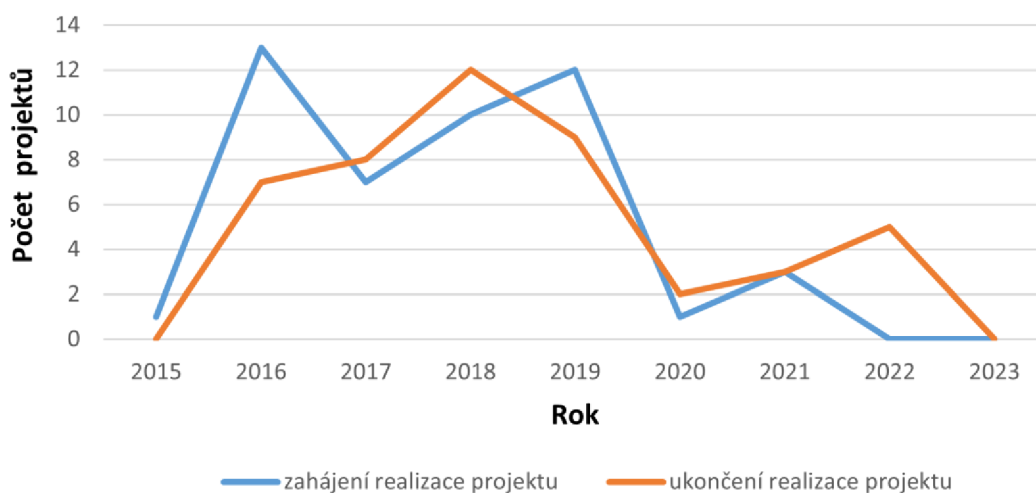

Obrázek 5: Počet zahájených a ukončených projektů PL-CZ

Zdroj: Vlastní zpracování dle Ern.cz, 2024

Obrázek 5 znázorňuje vztah mezi polskou a českou stranou, kde Polsko je na straně žadatele a Česká republika je partnerem projektů. Roky 2017 a 2021 jsou silnými roky z hlediska zahájení a dokončení projektů. V roce 2017 se zahájilo 12 projektů a ukončilo 12 projektů. V roce 2021 se zahájilo 11 projektů a ukončilo se jich 12. Naopak roky 2019, 2020 a 2022 neuskutečnily mnoho projektů.

CZ-SRN: počet zahájených a ukončených projektů

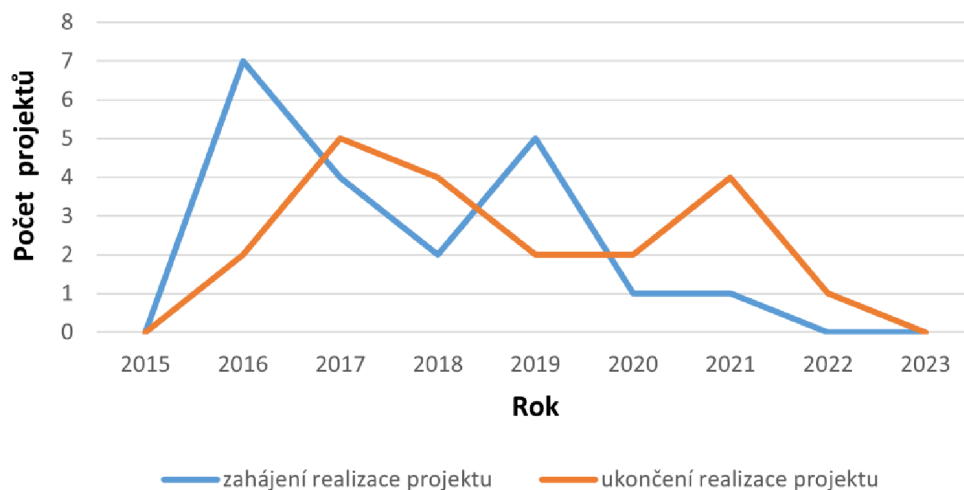

Obrázek 6: Počet zahájených a ukončených projektů CZ-SRN

Zdroj: Vlastní zpracování dle Ern.cz, 2024

Obrázek 6 znázorňuje vztah mezi českou a německou stranou, kde Česká republika je na straně žadatele a Německo je partnerem projektů. Z tohoto obrázku je zřejmé, že v roce 2020 se uskutečnilo a dokončilo velice málo projektů, konkrétně se zahájil pouze 1 projekt a ukončily se 2 projekty. V roce 2016 se zahájila většina projektů a v roce 2018 naopak ukončila.

SRN-CZ: počet zahájených a ukončených projektů

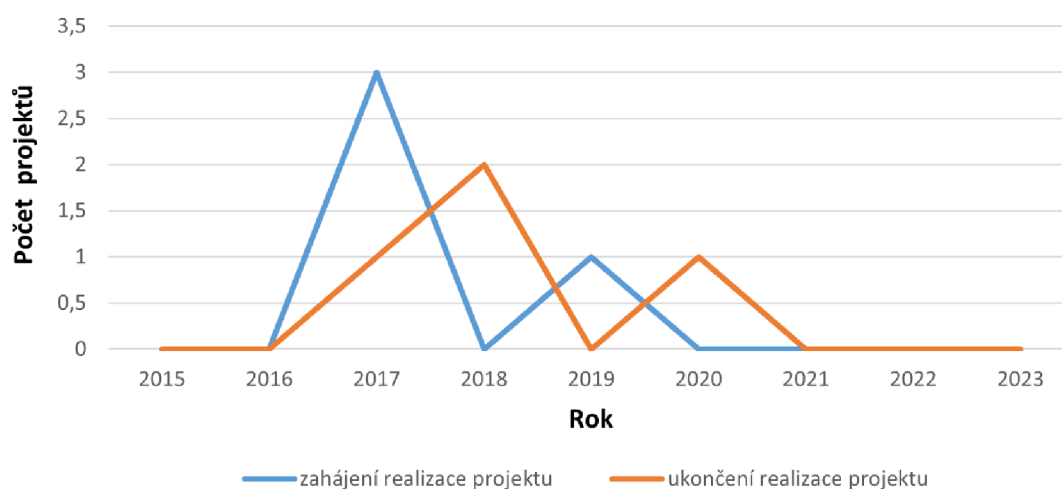

Obrázek 7: Počet zahájených a ukončených projektů SRN-CZ

Zdroj: Vlastní zpracování dle Ern.cz, 2024

Obrázek 7 znázorňuje vztah mezi českou a německou stranou, kde Německo je na straně žadatele a Česká republika je partnerem projektů. Zde je vidět vrchol zahájení projektů v roce 2016 a 2019, kdy se v roce 2016 zahájilo 7 projektů a v roce 2019 poté 5 projektů. 2019 a 2020 byly roky, kdy se dokončilo nejméně projektů, v obou letech byly ukončeny 2 projekty. V letech 2020 a 2021 se zahájil pouze malý počet projektů, přesněji v roce 2020 byl zahájen 1 projekt a v roce 2021 také.

SRN-PL: počet zahájených a ukončených projektů

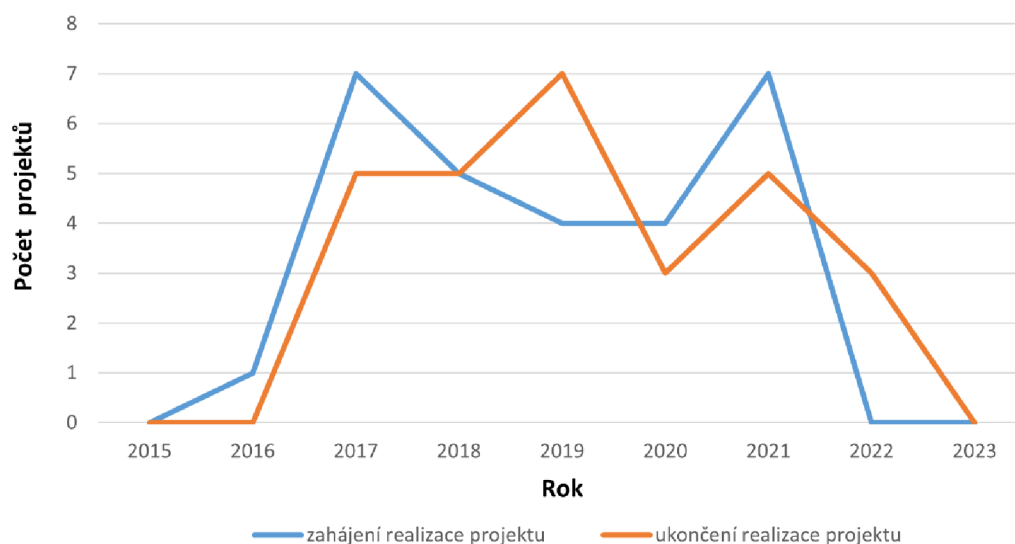

Obrázek 8: Počet zahájených a ukončených projektů SRN-PL

Zdroj: Vlastní zpracování dle Ern.cz, 2024

Obrázek 8 znázorňuje vztah mezi německou a polskou stranou, kde Německo je na straně žadatele a Polsko je partnerem projektů. Mezi touto vazbou proběhlo nejméně projektů s cílem rozvoje cestovního ruchu. Byly pouze čtyři a většina se začala realizovat v roce 2017.

PL-SRN: počet zahájených a ukončených projektů

Obrázek 9: Počet zahájených a ukončených projektů PL-SRN

Zdroj: Vlastní zpracování dle Ern.cz, 2024

Obrázek 9 znázorňuje vztah mezi německou a polskou stranou, kde Polsko je na straně žadatele a Německo je partnerem projektů. Nejvyšší počet zahájených projektů byl v roce 2017 a 2021, kdy se

v obou letech zahájilo 7 projektů. V roce 2020 byly dokončeny pouze 3 projekty. Nejvíce projektů se ukončilo v roce 2017, 2019 a 2021, v roce 2017 konkrétně 5 projektů, v roce 2019 poté nejvíce 7 projektů a v roce 2021 opět 5 projektů.

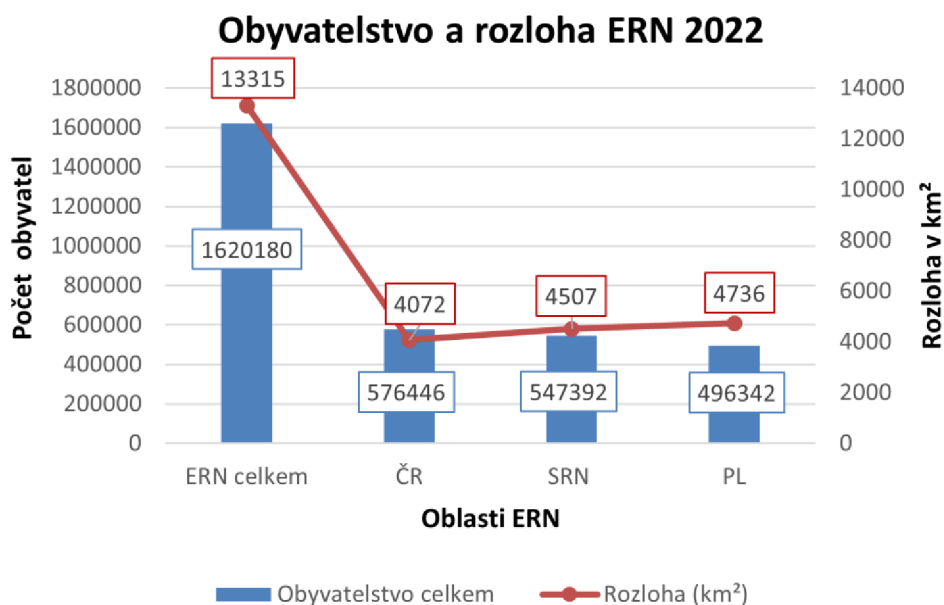
Z obrázků lze tedy říct, že se projekty realizují, ať se krize stanou nebo ne. Mají své vrcholy a propady z pohledu zahájení a dokončení projektů a zároveň mají jasně daný proces schvalování a přijímání. Turbulentní změny tedy na projekty neměly zásadní vliv, pouze mohlo dojít k posunutí realizování některých aktivit spojených s projektem.

4 Dopad turbulentních změn na cestovní ruch v Euroregionu Neisse – Nisa – Nysa

V této kapitole se bude práce věnovat sekundárním datům z Českého statistického úřadu (ČSÚ), na kterých bude ukázána změna v důsledku turbulentních změn. Tato data se týkají cestovního ruchu na území ERN, tedy počet ubytovacích zařízení, nabízená lůžka v ubytovacích zařízeních, celkový počet hostů, počet zahraničních hostů, přenocování hostů, průměrná doba přenocování a průměrná délka pobytu. Bylo zvoleno období od roku 2016 do roku 2022. Na základě dat z ČSÚ byly vytvořeny tabulky s hodnotami a obrázky, na kterých je znázorněn dopad turbulentních změn na turismus ve vybraném euroregionu.

Nejprve je důležité definovat si rozlohu a počet obyvatel v jednotlivých oblastech ERN, to je znázorněno na Obrázku 10. Z obrázku je zřejmé, že všechny tři strany mají téměř stejně velkou část území a v počtu obyvatel jsou pouze nepatrné rozdíly. Na základě této skutečnosti by se mohlo předpokládat, že se budou jednotlivé oblasti stejným poměrem podílet i na datech v ERN. Skutečnost je ale samozřejmě jiná, respektive je ovlivněna řadou aspektů, jako je nabídka turistických destinací, historie cestovního ruchu, ekonomické podmínky a jiné, které utváří celkovou atraktivitu jednotlivých oblastí ERN. Polská strana se prezentuje největší rozlohou ale nejnižším počtem obyvatel. Česká republika má naopak nejmenší rozlohu, ale nejvíce obyvatel žije na českém území ERN.

V následujících obrázcích a tabulkách jsou použity zkratky pro Českou republiku ČR, Spolkovou republiku Německo SRN a Polskou republiku PL.

Obrázek 10: Obyvatelstvo a rozloha ERN v roce 2022

Zdroj: Vlastní zpracování dle Českého statistického úřadu, 2024

V Tabulce 1 je přesně vymezen celkový počet ubytovacích zařízení v ERN a podílově vymezen počet ubytovacích zařízení na české, německé a polské straně mezi lety 2016 a 2022. Následující data by měla pomoci vytvořit obrázek, do jaké míry ovlivnila pandemie COVID-19, válka na Ukrajině a následná energetická krize včetně inflace počty ubytovacích zařízení v ERN s důrazem na jednotlivé oblasti. V návaznosti se dají sledovat následující trendy.

Oblast ČR od roku 2016 do roku 2021 vykazovala kontinuální růst v počtu ubytovacích zařízení. Přesněji řečeno přibýlo 101 nových ubytovacích zařízení, s tím že následující rok 2022 došlo ke snížení o 27 ubytovacích jednotek. Z celkového pohledu se oblast ČR jeví jako lídr v rámci ERN, co se týče ubytovacích zařízení, neboť podíl české oblasti tvoří z celkového počtu ubytovacích zařízení 53 %.

Německá oblast naopak vykazuje od roku 2016 setrvalý úbytek ubytovacích zařízení s výraznější odchylkou směrem dolů v roce 2021 a 2022, kdy vrcholila pandemie COVID-19 a začala válka na Ukrajině a s tím spojená energetická krize a inflace.

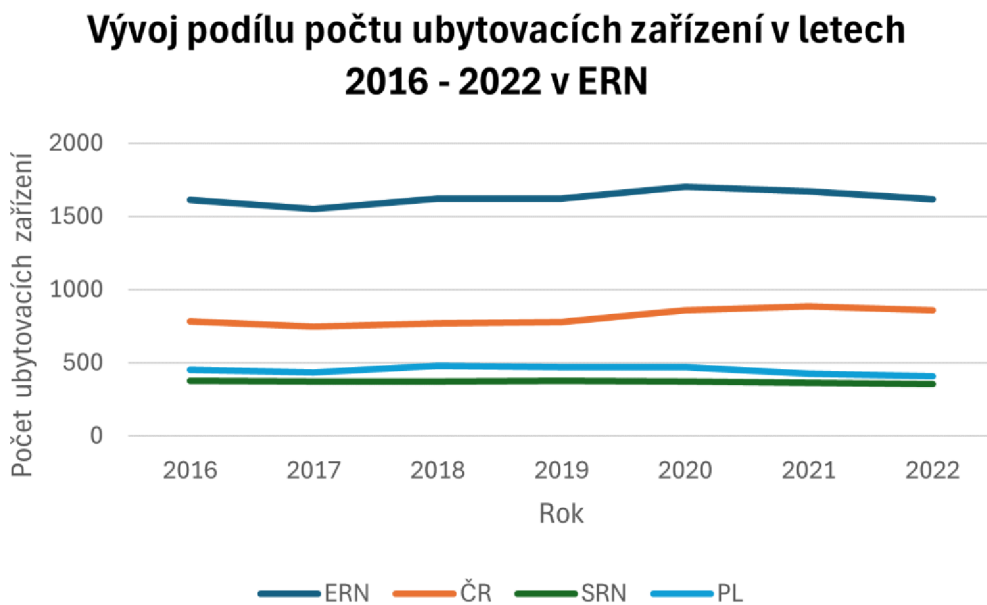
Polská oblast zaznamenala od roku 2016 do roku 2020 nárůst v počtu ubytovacích zařízení, respektive od roku 2021 výrazný pokles, který v následujícím roce 2022 dosáhl 14% úbytku ubytovacích zařízení vůči roku 2019.

Data z Tabulky 1 jsou vyobrazena na Obrázku 11. Vypsané skutečnosti jsou zobrazeny i na Obrázku 12, kde je graficky znázorněn polský a německý úbytek ubytovacích jednotek.

Tabulka 1: Počet ubytovacích zařízení v ERN v letech 2016 až 2022

Rok	ERN	ČR	SRN	PL
2016	1615	784	378	453
2017	1552	746	372	434
2018	1622	770	373	479
2019	1624	778	374	472
2020	1703	860	371	472
2021	1670	885	361	424
2022	1619	858	355	406

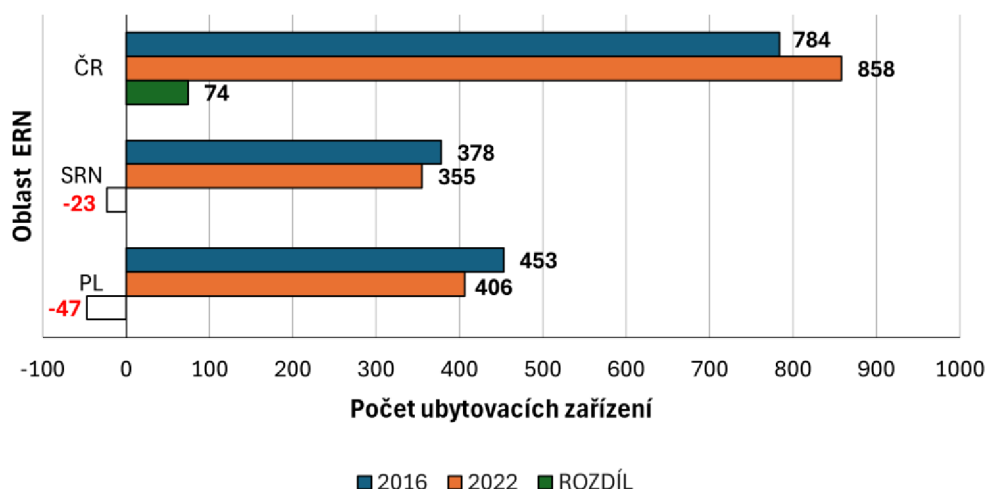
Zdroj: vlastní zpracování dle Českého statistického úřadu, 2024

Obrázek 11: Vývoj podílu počtu ubytovacích zařízení v ERN v letech 2016 až 2022

Zdroj: vlastní zpracování dle Českého statistického úřadu, 2024

Vývoj počtu ubytovacích zařízení v porovnání mezi rokem 2016 a 2022 v jednotlivých oblastech ERN

Obrázek 12: Porovnání ubytovacích zařízení v ERN mezi rokem 2016 a 2022

Zdroj: vlastní zpracování dle Českého statistického úřadu, 2024

V Tabulce 2 je vymezen počet lůžek v ERN mezi lety 2016 a 2022. Z vypsanych dat spojených s vývojem počtu lůžek lze dojít k následujícím závěrům.

Česká republika je znovu vedoucí pozicí v ubytovací kapacitě, neboť podíl českých oblastí na celkovém počtu lůžek v roce 2022 činil 48 % v rámci ERN. Česká oblast, kromě výraznějšího poklesu v roce 2017 a nevýznamného poklesu v roce 2022, vykazuje kontinuální růst lůžkové kapacity.

Polská část území vykazovala rovněž až do roku 2020 kontinuální růst lůžkové kapacity, který v roce 2021 nabral opačný směr, kdy mezi lety 2020 a 2022 došlo k 4,5% snížení lůžkové kapacity.

Německá část se pohybovala v letech 2016 až 2020 v oblasti nevýznamného růstu, který skončil v roce 2021, respektive se v roce 2022 dostal na nižší úroveň, než byla lůžková kapacita v roce 2016.

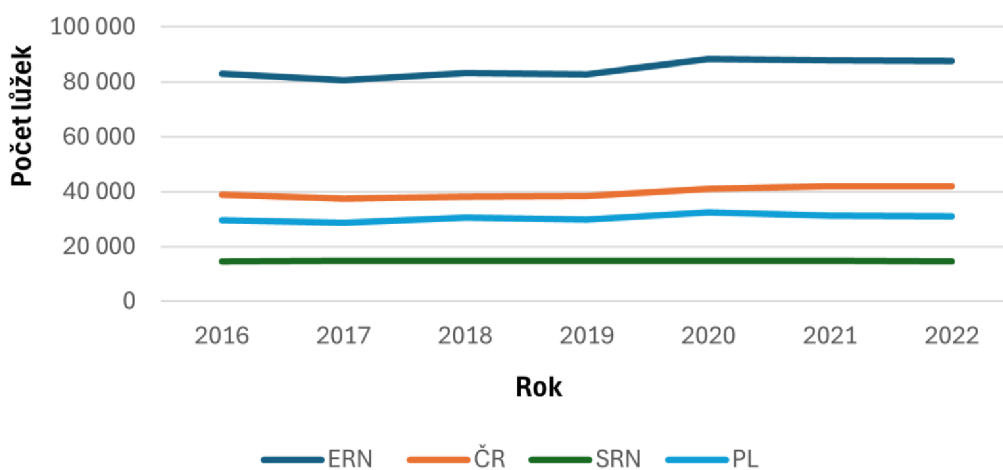
Obdobně jako u počtu ubytovacích zařízení jsou data z Tabulky 2 vyznačena na Obrázku 13, kde je na křivkách vidět český vzrůst lůžek, německá stabilita a lehký polský vzrůst. Na porovnání je vytvořen i Obrázek 14, kde jsou data vyobrazena podílově.

Tabulka 2: Počet lůžek v ERN v letech 2016 až 2022

Rok	ERN	ČR	SRN	PL
2016	82 956	38 872	14 602	29 482
2017	80 719	37 350	14 710	28 659
2018	83 282	38 071	14 710	30 501
2019	82 788	38 327	14 756	29 705
2020	88 275	41 063	14 766	32 446
2021	87 881	41 906	14 636	31 339
2022	87 442	41 845	14 555	31 042

Zdroj: vlastní zpracování dle Českého statistického úřadu, 2024

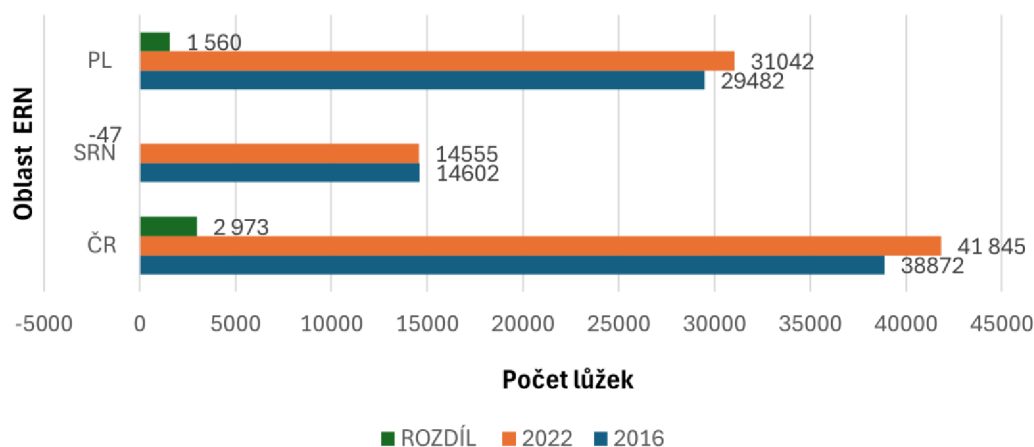
Vývoj podílu počtu lůžek v letech 2016-2022 v ERN

Obrázek 13: Vývoj podílu počtu lůžek v ERN v letech 2016 až 2022

Zdroj: vlastní zpracování dle Českého statistického úřadu, 2024

Vývoj počtu lůžek v porovnání mezi rokem 2016 a 2022 v jednotlivých oblastech ERN

Obrázek 14: Porovnání počtu lůžek v ERN mezi rokem 2016 a 2022

Zdroj: vlastní zpracování dle Českého statistického úřadu, 2024

Dalším ukazatelem je vývoj počtu hostů v ERN od roku 2016 do roku 2022. Vývoj je zaznamenán v Tabulce 3, ze které následně vychází Obrázek 15.

Z Obrázku 15 lze jasně říct, že koronavirová pandemie, měla v letech 2020 a 2021 výrazný dopad na počet hostů v ERN. Tento dopad má na svědomí 33% propad v návštěvnosti oproti roku 2019. V České republice se jedná o 31,3% propad, v Německu o 39,6% propad a v Polsku o 28,9% propad.

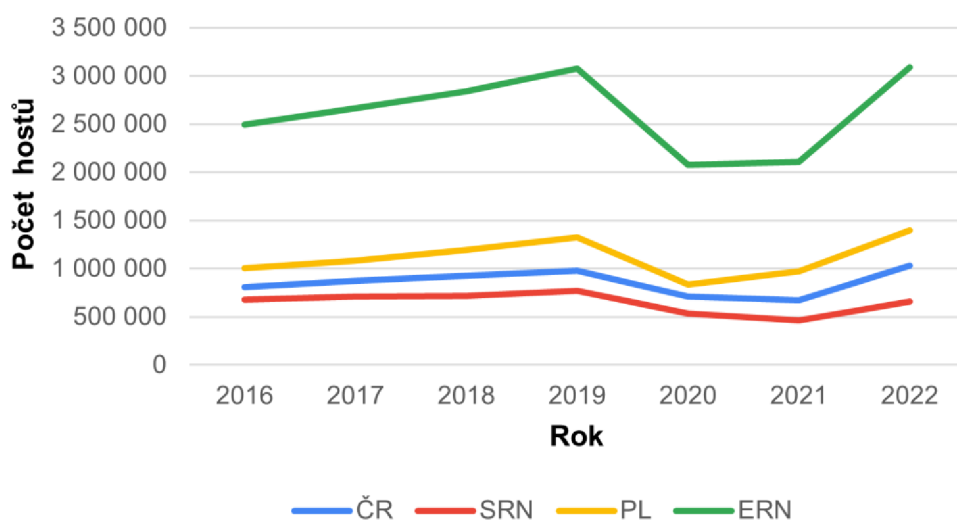
Rok 2022 s sebou přinesl největší nárůst počtu hostů v České republice a v Polsku. Naopak Německo se nedostalo ani na úroveň z roku 2016.

Tabulka 3: Počet hostů v ERN v letech 2016 až 2022

Rok	ERN	ČR	SRN	PL
2016	334 049	170 748	32 196	131 105
2017	366 957	190 935	37 473	138 549
2018	405 983	201 345	40 415	164 223
2019	464 696	216 098	49 406	199 192
2020	198 638	96 437	21 081	81 120
2021	167 927	63 745	17 207	86 975
2022	358 876	157 811	30 127	170 938

Zdroj: vlastní zpracování dle Českého statistického úřadu, 2024

Počet hostů v ERN od roku 2016 do 2022

Obrázek 15: Počet hostů v ERN v letech 2016 až 2022

Zdroj: vlastní zpracování dle Českého statistického úřadu, 2024

Dalším parametrem z hlediska návštěvnosti je počet zahraničních hostů v jednotlivých částech ERN v letech 2016 až 2022. Vývoj je znázorněn v Tabulce 4 a následně na Obrázku 16.

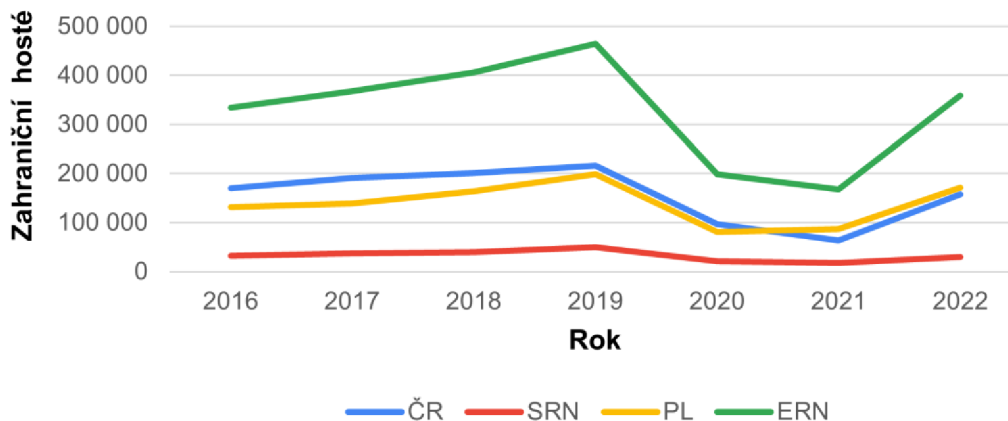
Zde je opět zřejmý dopad pandemie, kdy byl díky jednotlivým restrikcím v přeshraničí markantní propad mezi rokem 2019 a 2021. V případě České republiky a Německa se jedná o 70–75 % a v Polsku kolem 57 %. Rok 2022 je opět rokem, kdy ve všech oblastech přichází oživení čísel v podobě velikého růstu.

Tabulka 4: Počet zahraničních hostů v ERN v letech 2016 až 2022

Rok	ERN	ČR	SRN	PL
2016	2 492 982	806 111	679 719	1 007 152
2017	2 664 214	872 517	710 048	1 081 649
2018	2 841 971	928 685	717 560	1 195 726
2019	3 073 549	977 947	770 733	1 325 142
2020	2 079 689	710 611	535 935	833 143
2021	2 107 326	672 896	465 152	969 278
2022	3 090 938	1 033 794	659 788	1 397 356

Zdroj: vlastní zpracování dle Českého statistického úřadu, 2024

Zahraníční hosté v ERN od roku 2016 do 2022

Obrázek 16: Počet zahraničních hostů v ERN v letech 2016 až 2022

Zdroj: vlastní zpracování dle Českého statistického úřadu, 2024

Následujícím sledovaným parametrem je přenocování hostů v ERN v letech 2016 až 2022. Z dat je vytvořena Tabulka 5 a z tabulky posléze vytvořen Obrázek 17.

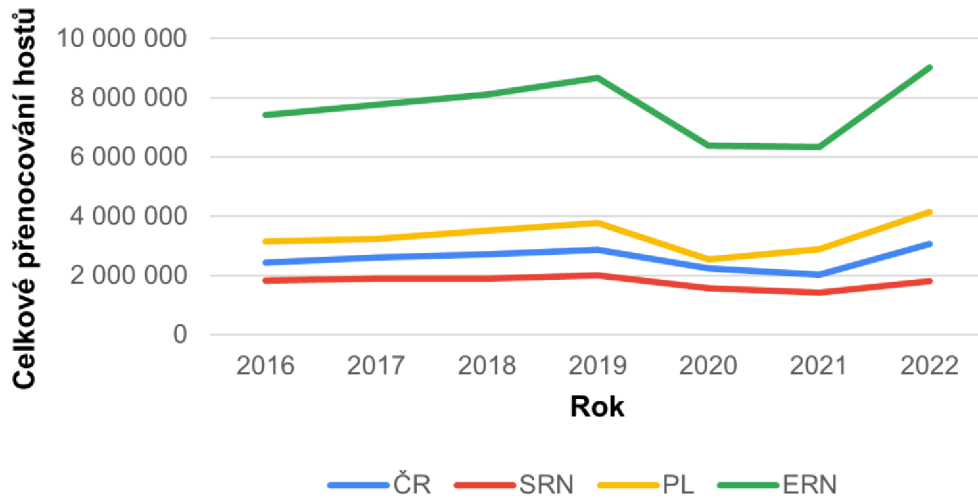
Přenocování hostů koresponduje s vývojem počtu hostů, to znamená v letech 2020 a 2021 došlo k výraznému propadu opět (jako u celkového počtu hostů) v řádu 30 % ve srovnání s rokem 2019. V případě České republiky a Polska pak došlo v roce 2022 stejně jako v předchozím případě k rekordním nárůstům. Naopak Německo se nevrátilo ani na hodnoty z roku 2016.

Tabulka 5: Přenocování hostů v ERN v letech 2016 až 2022

Rok	ERN	ČR	SRN	PL
2016	7 409 712	2 429 901	1 837 102	3 142 068
2017	7 758 915	2 616 634	1 895 299	3 246 982
2018	8 111 613	2 708 326	1 893 751	3 509 536
2019	8 680 413	2 879 456	2 013 038	3 787 919
2020	6 376 014	2 249 575	1 578 446	2 547 993
2021	6 336 931	2 024 150	1 413 409	2 899 372
2022	9 019 578	3 059 155	1 809 075	4 151 348

Zdroj: vlastní zpracování dle Českého statistického úřadu, 2024

Celkové přenocování hostů v ERN od roku 2016 do 2022

Obrázek 17: Přenocování hostů v ERN v letech 2016 až 2022

Zdroj: vlastní zpracování dle Českého statistického úřadu, 2024

Posledními ukazateli jsou průměrná doba přenocování a průměrná délka pobytu v ERN v letech 2016 až 2022. Data obou ukazatelů jsou v Tabulce 6 a v Tabulce 7 a poté graficky znázorněné na Obrázku 18 a na Obrázku 19.

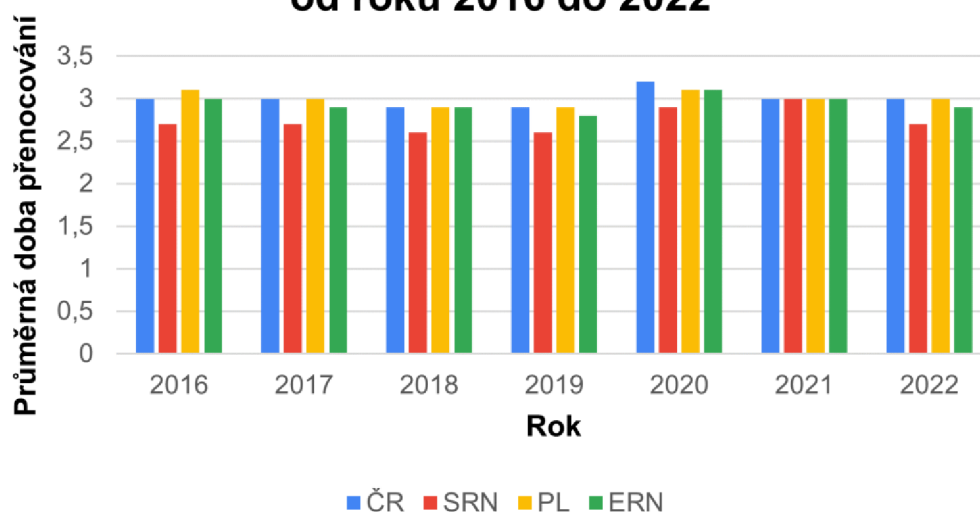
Data v následujících tabulkách a obrázcích ukazují, že je doba pobytu hostů přibližně o jeden den delší než doba přenocování hostů. Z pohledu vývoje dat o průměrné době přenocování hostů a průměrné době pobytu hostů v ERN lze konstatovat, že turbulentní změny neměly v letech 2020 až 2022 neměly žádný vliv na tyto sledované parametry, a naopak vykazovaly vyšší hodnoty než roky předchozí, tedy rok 2019 nebo 2018.

Tabulka 6: Průměrná doba přenocování v ERN v letech 2016 až 2022

Rok	ERN	ČR	SRN	PL
2016	3	3	2,7	3,1
2017	2,9	3	2,7	3
2018	2,9	2,9	2,6	2,9
2019	2,8	2,9	2,6	2,9
2020	3,1	3,2	2,9	3,1
2021	3	3	3	3
2022	2,9	3	2,7	3

Zdroj: vlastní zpracování dle Českého statistického úřadu, 2024

Průměrná doba přenocování hostů v ERN od roku 2016 do 2022

Obrázek 18: Průměrná doba přenocování v ERN v letech 2016 až 2022

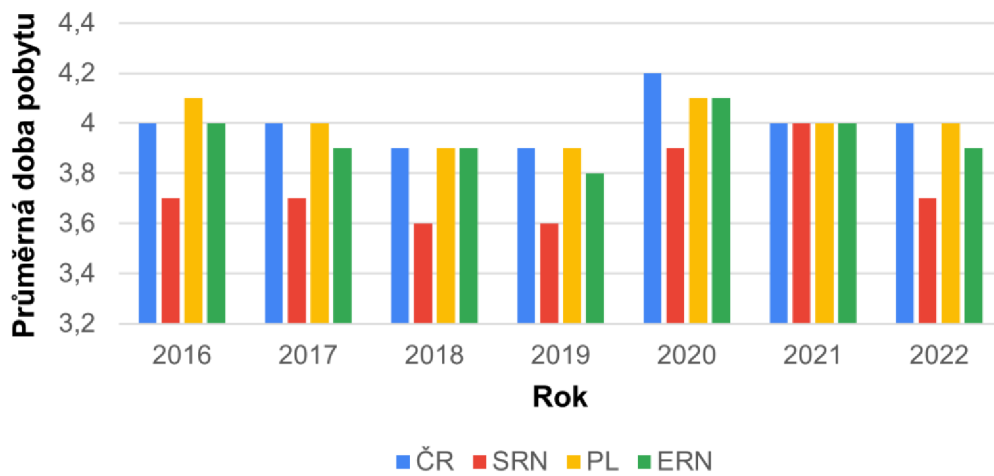
Zdroj: vlastní zpracování dle Českého statistického úřadu, 2024

Tabulka 7: Průměrná doba pobytu hostů v ERN v letech 2016 až 2022

Rok	ERN	ČR	SRN	PL
2016	4	4	3,7	4,1
2017	3,9	4	3,7	4
2018	3,9	3,9	3,6	3,9
2019	3,8	3,9	3,6	3,9
2020	4,1	4,2	3,9	4,1
2021	4	4	4	4
2022	3,9	4	3,7	4

Zdroj: vlastní zpracování dle Českého statistického úřadu, 2024

Průměrná doba pobytu hostů v ERN od roku 2016 do 2022

Obrázek 19: Průměrná doba pobytu hostů v ERN v letech 2016 až 2022

Zdroj: vlastní zpracování dle Českého statistického úřadu, 2024

Z vybraných ukazatelů je tedy jasně vidět dopad krizí na celkový počet hostů, na počet zahraničních hostů a na počet přenocování hostů v ERN. Zajímavým objevem je poté růst počtu ubytovacích zařízení v České republice a růst počtu lůžek v České republice a v Polsku. Vzrůst se projevil i v průměrné době pobytu a průměrné době přenocování hostů v jednotlivých zemích.

Závěr

Euroregion Neisse – Nisa – Nysa byl v roce 1991 prvním založeným euroregionem v oblasti střední Evropy, to znamená, že v době, kdy vypukla koronavirová pandemie a následující energetická krize měl již za sebou relativně dlouhou historii. Tato historie byla spojena s realizací společných projektů ve prospěch hospodářského a sociálního rozvoje a také trvalého zlepšování kvality života obyvatel ve spojeném území v ERN.

Jednou z oblastí, ve které se realizovaly tyto projekty, byl rozvoj turistiky, respektive cestovního ruchu, což byla jedna z nejméně zasažených oblastí ekonomiky pandemií a následnými krizemi. V kontextu těchto událostí si autorka položila následující otázky. Jaký vliv měly tyto turbulentní změny na ERN z pohledu cestovního ruchu? Na jakých základech stál cestovní ruch v ERN v roce 2020, o co se mohl opřít a naopak? Jaká budoucnost ERN vlastně čeká? Autorka věří, že se jí v závěrečné práci podařilo najít odpovědi nacházející oporu v tvrdých datech.

Základním krokem bylo vymezení časového úseku a klíčových metrik, které poskytly srovnatelné informace za všechny tři oblasti ERN v rámci vývoje cestovního ruchu v době před a během turbulentních změn. Záměrem srovnání jednotlivých oblastí ERN bylo prezentovat na zvolených parametrech podíl a potenciál daných oblastí v rámci cestovního ruchu a tím zároveň ukázat i celkovou atraktivitu a možnosti celého ERN. Možnost přiklonit se k tomuto postupu pomohl i fakt, že část Polska, České republiky a Německa jsou v ERN, co se týče rozlohy a počtu obyvatel, zastoupeny v přibližně stejném poměru.

Na základě dostupnosti a ucelenosti tvrdých dat bylo sledováno období počínaje rokem 2016 a končící rokem 2022. Jako klíčové parametry byl zvolen vývoj a počet ubytovacích zařízení, vývoj a počet lůžek, počet hostů a přenocování hostů, průměrná délka pobytu a průměrná doba přenocování hostů. Posledním parametrem byl počet realizovaných projektů, podporující cestovní ruch a jejich finanční nákladnost.

Sledovaná data ukázala několik trendů, těmi jsou, že v letech 2016 až 2019 zaznamenaly všechny oblasti ERN v daných parametrech růst. V případě České republiky a Polska by se dalo říct, že se jednalo o dynamický růst a v případě Německa se jednalo o spíše konzervativní růst. V počtu nabízených lůžek dosáhly svého maxima Polsko a Německo v roce 2020. Ve srovnání s Českou republikou, kde počet dosáhl maxima až o rok později tedy v roce 2021. Největší pokles ubytovací kapacity z pohledu počtu lůžek, v letech 2021 a 2022 zaznamenalo Polsko, po kterém následovalo

Německo. Tam byl dopad turbulentních změn na cestovní ruch výraznější. Co se návštěvnosti týče, tam byl zaznamenán obrovský propad opět v letech 2020 a 2021. Tento fakt platí také pro zahraniční hosty. Tam je zřejmé, že když byly zavřené hranice, v České republice došlo i k uzavření krajů, tak lidé nemohli cestovat tolik, jako před pandemií. Stejně to je u dat týkajících se přenocování hostů, neboť se tato data pojí s počtem hostů. Průměrná doba přenocování a průměrná doba pobytu jsou zajímavým objevem, jelikož je z dat zřejmé, že se doba v letech 2020, 2021 a 2022 zvýšila.

Obecně se ze sledovaných dat dá konstatovat, že cestovní ruch v ERN byl do roku 2020 stavěn na dobrých základech, které mu umožnily překonat dobu turbulentních změn. Nová data za rok 2023 ukážou do jaké míry a s jakým potenciálem se budou v budoucnu data vyvíjet.

Přeshraniční organizace ERN je sdružením, které působí na daném území a snaží se pomáhat rozvíjet členské země. Tento úkol dělá prostřednictvím projektů a strategií, ve kterých si ERN sám stanoví oblasti či cíle, kterých chce dosáhnout. Konkrétně v cestovním ruchu se snaží o vytváření lepší a dostupnější infrastruktury, propagaci a nabídku turistických produktů nebo propagaci již existujících produktů a atraktivit. Z vybraných projektů cestovního ruchu je zřejmá vazba mezi Českou republikou a Polskem, které mají mezi sebou vymezenou prioritní osu zabývající se právě cestovním ruchem. Německo naopak upřednostňuje projekty týkající se setkávání, vzdělávání či sportovních aktivit. Z pohledu projektů je tedy Německo územím, které o rozvoj cestovního ruchu tolik nestojí a nedává mu takový důraz, oproti tomu mezi Českou republikou a Polskem proběhl projektů značný počet. Tato fakta jsou také zřejmá z výdajů vynaložených na dané projekty a na čerpané podpoře z EFRR.

Projekty a strategie jsou jednoznačně velkým úspěchem při rozvíjení daných oblastí. Na realizované projekty neměly vybrané turbulentní změny zásadní vliv, je pouze možné že se díky Covidu-19 musely projekty ERN o pár měsíců posunout. Nicméně v práci je popsán proces přijímání a následné financování daných projektů a je tedy zřejmé, že pokud se u některého projektu zahájí realizace, dojde také k jeho dokončení.

Závěrem se tedy dá říct, že vybrané turbulentní změny měly značný dopad na cestovní ruch na území ERN. Avšak na realizovaných projektech se dopad prokázal jako minimální. Největší a nejhorší krizí pro obor cestovního ruchu je rozhodně koronavirová pandemie. Data jsou pouze do roku 2022, takže není zahrnut minulý rok 2023, na kterém by se dalo posoudit, jak rychle se turistické odvětví vrací zpátky do normálu.

Seznam použité literatury

- BMWK, 2024. *Tourismus*. online. Berlin, Germany: Bundesministerium für Wirtschaft und Klimaschutz. Updated: 25/04/2024 [2024-04-25]. Dostupné z: <https://www.bmwk.de/Redaktion/DE/Dossier/tourismus.html>.
- BOLESLAWIEC, 2024. *Tourismus – Gmina Bolesławiec*. online. Bolesławiec, Poland: Bolesławiec.net.pl. Updated: 06/04/2024 [2024-04-06]. Dostupné z: <https://www.bmwk.de/Redaktion/DE/Dossier/tourismus.html>.
- BUNDESGESUNDHEITSMINISTERIUM, 2024. *Chronik zum Coronavirus SARS-CoV-2 /Maßnahmen*. online. Berlin, Germany: Bundesministerium für Gesundheit. Updated: 06/04/2024 [2024-04-06]. Dostupné z: <https://www.bundesgesundheitsministerium.de/coronavirus/chronik-coronavirus>.
- NOVÁK, Radek a Tomáš KOZELSKÝ, 2022. *Energetická krize 2022: Jak Pomáhají firmám v zemích EU*. online. Praha, Česká republika: Businessinfo.cz. Updated: 27/11/2022 [2024-04-07]. Dostupné z: <https://www.businessinfo.cz/clanky/energeticka-krize-2022-jak-pomahaji-firmam-v-zemich-eu/>.
- BRŮŽKOVÁ, Pavla, 2017. Teoretická a metodologická východiska pro hodnocení efektů veřejné podpory cestovního ruchu. online. *Mladá Věda*, vol. 5, no. 6, s. 52-64. ISSN 1339-3189. Dostupné z: https://www.mladaveda.sk/casopisy/15/15_2017_07.pdf.
- CNB, 2024. *Co je to inflace? – Česká národní banka*. online. Praha, Česká republika: Česká národní banka. Updated: 29/01/2024 [2024-01-29]. Dostupné z: <https://www.cnb.cz/cs/castokladene-dotazy/Co-to-je-inflace/>.
- CONSILIUM.EUROPA, 2024. *Časová osa – opatření Rady týkající se onemocnění COVID-19*. online. Brussels, Belgium: Evropská rada, Rada Evropské unie. Updated: 11/01/2024 [2024-02-10]. Dostupné z: <https://www.consilium.europa.eu/cs/policies/coronavirus-pandemic/timeline/>.
- CZSO, 2006. *Cestovní ruch v Libereckém kraji*. online. Praha, Česká republika: Český statistický úřad. Updated: 27/11/2006 [2024-04-06]. Č.j.: 165/2006. Kód publikace: 13-5142-06. Dostupné z: <https://www.czso.cz/documents/11260/18113408/13514206.pdf/68881551-38f1-48e3-9f4e-e9dac82ce7df>.

- CZSO, 2021. *Metodika – Cestovní ruch*. online. Praha, Česká republika: Český statistický úřad. Updated: 17/05/2021 [2024-01-23]. Dostupné z: https://www.czso.cz/csu/czso/metodika_casove_rady_cestovni_ruch.
- CZSO, 2023 a. *Charakteristika okresu Děčín | ČSÚ v Ústí nad Labem*. online. Praha, Česká republika: Český statistický úřad. Updated: 27/07/2023 [2024-04-06]. Dostupné z: https://www.czso.cz/csu/xu/charakteristika_okresu_decin.
- CZSO, 2023 b. *1.1 Obyvatelstvo a rozloha v Euroregionu Neisse-Nisa-Nysa k 31. 12. 2023*. PDF; online. Praha, Česká republika: Český statistický úřad. Updated: 15/02/2023 [2024-04-28]. Dostupné z: <https://www.czso.cz/csu/xl/rok-2021>.
- CZSO, 2023 c. *O Euroregionu Nisa | ČSÚ v Liberci*. online. Praha, Česká republika: Český statistický úřad. Updated: 27/06/2023 [2023-12-26]. Dostupné z: <https://www.czso.cz/csu/xl/o-euroregionu-nisa>.
- CZSO, 2024 a. *Charakteristika kraje | ČSÚ v Liberci*. online. Praha, Česká republika: Český statistický úřad. Updated: 16/01/2024 [2024-04-01]. Dostupné z: https://www.czso.cz/csu/xl/charakteristika_kraje.
- CZSO, 2024 b. *Inflace – druhy, definice, tabulky*. online. Praha, Česká republika: Český statistický úřad. Updated: 11/01/2024 [2024-01-29]. Dostupné z: https://www.czso.cz/csu/czso/mira_inflace.
- CZSO, 2024 c. *O Euroregionu Nisa. Experiment, který se podařil. Ročenka 2011*. PDF; online. Praha, Česká republika: Český statistický úřad. Updated: 28/04/2024 [2024-04-28]. Dostupné z: <https://www.czso.cz/documents/10180/20534380/51161111u.pdf/5cc825c8-41e2-4721-8ed9-6a91fb2f80e1?version=1.0>.
- CZSO, 2024 d. *Satelitní účet cestovního ruchu*. online. Praha, Česká republika: Český statistický úřad. Updated: 29/02/2024 [2024-04-10]. Dostupné z: https://www.czso.cz/csu/czso/satelitni_ucet_cestovniho_ruchu.
- ČERNEK, Martin, 2020. *Životní styl, kvalita života a životní plány obyvatel česko-polského pohraničí*. Ostrava: Vysoká škola PRIGO. ISBN 978-80-87291-26-9.
- DESTATIS, 2024. *Verbraucherpreisindex und Inflationsrate – Statistisches Bundesamt*. online. Wiesbaden, Germany: Statistisches Bundesamt. Updated: 30/01/2024 [2024-01-30]. Dostupné z: https://www.destatis.de/EN/Themes/Economy/Prices/Consumer-Price-Index/_node.html.

- ECB.EUROPA, 2024. *Co je to inflace?* online. Frankfurt am Main, Germany: Evropská centrální banka. Updated: 29/01/2024 [2024-01-29]. Dostupné z: https://www.ecb.europa.eu/ecb/educational/explainers/tell-me-more/html/what_is_inflation.cs.html.
- EDU.CESKATELEVIZE, 2024. *Válka na Ukrajině – ČT edu – Česká televize*. online. Praha, Česká republika: Česká televize. Updated: 01/02/2024 [2024-02-01]. Dostupné z: <https://edu.ceskatelevize.cz/namet/valka-na-ukrajine>.
- ELO, Kimmo, 2020. *Leadership in Turbulent Times: Germany and the Future of Europe*. online. *BSR Policy Briefing series*. s. 1-21. ISSN 1339-3189. Dostupné z: https://www.centrumbalticum.org/files/4922/BSR_Policy_Briefing_6_2020.pdf.
- ERN, 2020. *Struktura*. online. Liberec, Česká republika: Euroregion Nisa. Updated: 07/07/2020 [2024-02-19]. Dostupné z: <https://www.ern.cz/index.php?D=246>.
- ERN, 2021. *Základní údaje*. online. Liberec, Česká republika: Euroregion Nisa. Updated: 06/04/2021 [2023-12-26]. Dostupné z: <https://www.ern.cz/index.php?D=245>.
- ERN, 2024 a. *Strategie Euroregionu Neisse-Nisa-Nysa 2021-2027*. PDF; online. Liberec, Česká republika: Euroregion Nisa. Updated: 22/04/2024 [2024-04-22]. Dostupné z: <https://www.ern.cz/files2/publikace/strategie-ern-%20final%20CZ-4.pdf>.
- ERN, 2024 b. *Kompendium. Dotační programy na podporu přeshraniční spolupráce v Euroregionu Neisse – Nisa – Nysa 2014–2020*. PDF; online. Liberec, Česká republika: Euroregion Nisa. Updated: 22/04/2024 [2024-04-22]. Dostupné z: https://www.ern.cz/files2/publikace/Kompendium_2022_CZ.pdf.
- EUROREGION-NEISSE, 2024. *Strategie Euroregionu Neisse-Nisa-Nysa 2014-2020*. PDF; online. Zittau, Germany: Euroregion Neisse. Updated: 22/04/2024 [2024-04-22]. Dostupné z: <https://www.euroregion-neisse.de/fileadmin/documents/euroregion/cz-strategie-2014-2020.pdf>.
- FREISTAAT.SACHSEN, 2024. *Startseite – Freistaat Sachsen - sachsen.de*. online. Dresden, Germany: Freistaat Sachsen. Updated: 01/04/2021 [2024-04-01]. Dostupné z: <https://www.freistaat.sachsen.de/index.html>.
- GOV, 2024 a. *Działania rządu – Koronawirus: informacje i zalecenia - Portal Gov.pl*. online. Warsaw, Poland: Gov.pl. Updated: 07/04/2024 [2024-04-07]. Dostupné z: <https://www.gov.pl/web/koronawirus/dzialania-rzadu?page=15&size=10>.

- GOV, 2024 b. *Działania rządu – Koronawirus: informacje i zalecenia - Portal Gov.pl.* online. Warsaw, Poland: Gov.pl. Updated: 07/04/2024 [2024-04-07]. Dostępne z: <https://www.gov.pl/web/koronawirus/dzialania-rzadu?page=14&size=10>.
- GOV, 2024 c. *Działania rządu – Koronawirus: informacje i zalecenia - Portal Gov.pl.* online. Warsaw, Poland: Gov.pl. Updated: 07/04/2024 [2024-04-07]. Dostępne z: <https://www.gov.pl/web/koronawirus/dzialania-rzadu?page=13&size=10>.
- GOV, 2024 d. *Działania rządu – Koronawirus: informacje i zalecenia - Portal Gov.pl.* online. Warsaw, Poland: Gov.pl. Updated: 07/04/2024 [2024-04-07]. Dostępne z: <https://www.gov.pl/web/koronawirus/dzialania-rzadu?page=12&size=10>.
- GOV, 2024 e. *Działania rządu – Koronawirus: informacje i zalecenia - Portal Gov.pl.* online. Warsaw, Poland: Gov.pl. Updated: 07/04/2024 [2024-04-07]. Dostępne z: <https://www.gov.pl/web/koronawirus/dzialania-rzadu?page=11&size=10>.
- GOV, 2024 f. *Działania rządu – Koronawirus: informacje i zalecenia - Portal Gov.pl.* online. Warsaw, Poland: Gov.pl. Updated: 07/04/2024 [2024-04-07]. Dostępne z: <https://www.gov.pl/web/koronawirus/dzialania-rzadu?page=10&size=10>.
- GOV, 2024 g. *Działania rządu – Koronawirus: informacje i zalecenia - Portal Gov.pl.* online. Warsaw, Poland: Gov.pl. Updated: 07/04/2024 [2024-04-07]. Dostępne z: <https://www.gov.pl/web/koronawirus/dzialania-rzadu?page=9&size=10>.
- GOV, 2024 h. *Działania rządu – Koronawirus: informacje i zalecenia - Portal Gov.pl.* online. Warsaw, Poland: Gov.pl. Updated: 07/04/2024 [2024-04-07]. Dostępne z: <https://www.gov.pl/web/koronawirus/dzialania-rzadu?page=8&size=10>.
- GOV, 2024 i. *Działania rządu – Koronawirus: informacje i zalecenia - Portal Gov.pl.* online. Warsaw, Poland: Gov.pl. Updated: 07/04/2024 [2024-04-07]. Dostępne z: <https://www.gov.pl/web/koronawirus/dzialania-rzadu?page=7&size=10>.
- GOV, 2024 j. *Działania rządu – Koronawirus: informacje i zalecenia - Portal Gov.pl.* online. Warsaw, Poland: Gov.pl. Updated: 07/04/2024 [2024-04-07]. Dostępne z: <https://www.gov.pl/web/koronawirus/dzialania-rzadu?page=6&size=10>.
- GOV, 2024 k. *Działania rządu – Koronawirus: informacje i zalecenia - Portal Gov.pl.* online. Warsaw, Poland: Gov.pl. Updated: 07/04/2024 [2024-04-07]. Dostępne z: <https://www.gov.pl/web/koronawirus/dzialania-rzadu?page=5&size=10>.

- GOV, 2024 l. *Działania rządu – Koronawirus: informacje i zalecenia - Portal Gov.pl*. online. Warsaw, Poland: Gov.pl. Updated: 07/04/2024 [2024-04-07]. Dostupné z: <https://www.gov.pl/web/koronawirus/dzialania-rzadu?page=4&size=10>.
- GOV, 2024 m. *Działania rządu – Koronawirus: informacje i zalecenia - Portal Gov.pl*. online. Warsaw, Poland: Gov.pl. Updated: 07/04/2024 [2024-04-07]. Dostupné z: <https://www.gov.pl/web/koronawirus/dzialania-rzadu?page=3&size=10>.
- GOV, 2024 o. *Działania rządu – Koronawirus: informacje i zalecenia - Portal Gov.pl*. online. Warsaw, Poland: Gov.pl. Updated: 07/04/2024 [2024-04-07]. Dostupné z: <https://www.gov.pl/web/koronawirus/dzialania-rzadu?page=2&size=10>.
- GOV, 2024 p. *Działania rządu – Koronawirus: informacje i zalecenia - Portal Gov.pl*. online. Warsaw, Poland: Gov.pl. Updated: 07/04/2024 [2024-04-07]. Dostupné z: <https://www.gov.pl/web/koronawirus/dzialania-rzadu?page=1&size=10>.
- HAMSTERKISTE, 2024. *Steckbrief des Bundeslandes Sachsen – Eine Lerngeschichte der Hamsterkiste*. online. Saxony, Germany: Hamsterkiste.de. Updated: 01/04/2021 [2024-04-01]. Dostupné z: <https://www.hamsterkiste.de/4501>.
- HOLEŠÍNSKÁ, Andrea, 2012. *Destinační management jako nástroj regionální politiky cestovního ruchu*. Brno: Masarykova univerzita, Ekonomicko-správní fakulta. ISBN 978-80-210-5847-7.
- LUBAN.PL, 2016. *Spacer z historii*. online. Lubań, Poland: Luban.pl. Updated: 28/08/2016 [2024-04-07]. Dostupné z: <https://luban.pl/zabytki>.
- MÜLLER B. Karel (ed.); FRÁNĚ Luděk; FLEISSNER Kamil a Daniel KNÝ, 2021. *Aktivní hranice v Evropě. Identita a kolektivní paměť v přeshraničním prostoru*. Praha: Univerzita Karlova, Filosofická fakulta. ISBN 978-80-7671-024-5.
- OBERLAUSITZ, 2024 a. *Oberlausitz: Einmalig! Entdecken Sie die Urlaubsregion*. online. Bautzen, Germany: Oberlausitz.com. Updated: 06/04/2024 [2024-04-06]. Dostupné z: <https://www.oberlausitz.com/>.
- OBERLAUSITZ, 2024 b. *Oberlausitz: Großes Erbe*. online. Bautzen, Germany: Oberlausitz. Updated: 06/04/2024 [2024-04-06]. Dostupné z: <https://www.oberlausitz.com/grosses-erbe>.
- PARP.GOV, 2023. *Ścieżki rozwoju w sektorze turystyki – PARP – Centrum Rozwoju MŚP*. online. Warsaw, Poland: Polska Agencja Rozwoju Przedsiębiorczości. Updated: 04/07/2023 [2024-04-25]. Dostupné z: <https://www.parp.gov.pl/component/content/article/84550:sciezki-rozwoju-w-sektorze-turystyki>.

- PIE.NET, 2024. *Prognozy – Polski Instytut Ekonomiczny*. online. Warsaw, Poland: Polski Instytut Ekonomiczny. Updated: 30/01/2024 [2024-01-30]. Dostupné z: <https://pie.net.pl/prognozy/>.
- POLSKA.TRAVEL, 2023. *Dolnośląskie*. online. Warsaw, Poland: Polska Organizacja Turystyczna. Updated: 10/03/2023 [2024-04-02]. Dostupné z: <https://www.polska.travel/dolnoslaskie/>.
- RISY, 2023. *RIS – Regionální informační servis*. online. Praha, Česká republika: Regionální informační servis. Updated: 26/12/2023 [2023-12-26]. Dostupné z: <https://www.risy.cz/cs/krajske-ris/ustecky-kraj/regionalni-informace/euroregiony>.
- ROSTKOWSKI, Dariusz, 2019. *Obserwator Finansowy: ekonomia, debata, Polska, świat*. online. Warsaw, Poland: Obserwator Finansowy. Updated: 26/06/2019 [2024-04-25]. Dostupné z: <https://www.obserwatorfinansowy.pl/tematyka/makroekonomia/trendy-gospodarcze/turystyka-napedza-gospodarke/>.
- SEEN, 2024. *Seen und Badeseen in Olbersdorf (02785) | offizielle Badestellen*. online. Bonn, Germany: Seen.de. Updated: 07/04/2024 [2024-04-07]. Dostupné z: <https://www.seen.de/02785-olbersdorf/umgebung/>.
- SLAVOTÍNKOVÁ, Tereza, 2015. *Euroregion Neisse – Nisa – Nysa: Platforma přeshraniční spolupráce na příkladu fondu malých projektů*. Diplomová práce. Praha: Univerzita Karlova v Praze, Přírodovědecká fakulta. Dostupné z: https://dspace.cuni.cz/bitstream/handle/20.500.11956/75084/DPTX_2012_2_11310_0_392207_0_133159.pdf?sequence=1&isAllowed=y.
- SLOVNÍK-CIZÍCH-SLOV.ABZ, 2024. *turbulentní – ABZ.cz: slovník cizích slov*. online. Praha, Česká republika: Slovník cizích slov. Updated: 01/02/2024 [2024-02-01]. Dostupné z: <https://slovník-cizich-slov.abz.cz/web.php/slovo/turbulentni>.
- STACJABALKANY, 2018. *LEŚNA I JEZIORO LEŚNIAŃSKIE, czyli przewodnik po miejscach i życiu na końcu świata*. online. Warsaw, Poland: Stacja Balkany. Updated: 12/11/2018 [2024-04-07]. Dostupné z: <https://www.stacjabalkany.pl/lesna-jezioro-lesnianskie/>.
- STEJSKALOVÁ, Petra, 2024. *[Projekty Euroregionu Neisse – Nisa – Nysa]*. Rozhovor. Liberec: Bc. Petra Stejskalová, 2024-04-21.
- STOCKWATCH, 2024. *Polska branża turystyczna powoli wraca do kondycji sprzed pandemii*. online. Warsaw, Poland: Stockwatch.pl. Updated: 29/01/2024 [2024-04-07]. Dostupné z: <https://www.stockwatch.pl/wiadomosci/polska-branża-turystyczna-powoli-wraca-do-kondycji-sprzed-pandemii,gospodarka,317761>.

- TURYSTYKA.JELENIAGORA, 2024. *Witamy | Turystyka*. online. Jelenia Góra, Poland: Jelenia Góra. Updated: 07/04/2024 [2024-04-07]. Dostępne z: <https://turystyka.jeleniagora.pl/>.
- ZGORZELEC, 2018. *Strefa turysty*. online. Zgorzelec, Poland: Zgorzelec.eu. Updated: 28/12/2018 [2024-04-06]. Dostępne z: <https://zgorzelec.eu/strefa-turysty/>.
- ZPP, 2024. *Województwo Dolnośląskie | Portal Jednostek Samorządu Terytorialnego Związek Powiatów Polskich*. online. Warsaw, Poland: Związek Powiatów Polskich. Updated: 06/04/2024 [2024-04-06]. Dostępne z: <https://www.zpp.pl/wojewodztwo/2>.

Seznam příloh

Příloha A	Seznam členů v jednotlivých okresech na území ERN	71

Příloha A Seznam členů v jednotlivých okresech na území ERN

Na německém území se ERN rozkládá přes dva okresy Bautzen a Görlitz, jejich členy jsou dle Landkreis Bautzen, Landkreis Görlitz a Marketinggesellschaft Oberlausitz-Niederschlesien mbH.

Na české straně je součástí Libereckého okresu Bílá, Bílý Kostel, Bílý Potok, Bulovka, Cetenov, Černousy, Český Dub, Čtveřín, Dětřichov, Frýdlant, Habartice, Hejnice, Heřmanice, Hlavice, Hodkovice nad Mohelkou, Horní Řasnice, Hrádek nad Nisou, Chotyně, Chrastava, Jablonné v Podještědí, Janův Důl, Jeřmanice, Jindřichovice pod Smrkem, Krásný Les, Kryštofovo Údolí, Křižany, Kunratice, Lázně Libverda, Liberec, Mníšek, Nová Ves u Chrastavy, Nové Město pod Smrkem, Oldřichov v Hájích, Osečná, Paceřice, Pěňčín u Liberce, Pertoltice, Příšovice, Radimovice, Raspenava, Rynoltice, Soběslavice, Stráž nad Nisou, Světlá pod Ještědem, Svijanský Újezd, Šimonovice, Višňová, Všelibice, Zdislava a Žďárek.

V okresu Česká Lípa jsou součástí Blíževdly, Brniště, Cvikov, Česká Lípa, Doksy, Dubnice, Hamr na Jezeře, Kamenický Šenov, Krompach, Kunratice u Cvikova, Mařenice, Mimoň, Noviny pod Ralskem, Nový Bor, Nový Oldřichov, Okrouhlá, Polevsko, Prysk, Radvanec, Ralsko, Skalice u České Lípy, Sloup v Čechách, Sosnová, Stráž pod Ralskem, Stvolínky, Svojkov, Svor, Velký Valtinov a Zákupy.

Okres Jablonec nad Nisou má tyto členy, Albrechtice v Jizerských horách, Bedřichov, Desná, Jablonec nad Nisou, Janov nad Nisou, Jiřetín pod Bukovou, Josefův Důl, Koberovy, Kořenov, Líšný, Lučany nad Nisou, Maršovice, Nová Ves nad Nisou, Pěňčín, Pulečný, Rádlo, Rychnov u Jablonce nad Nisou, Smržovka, Tanvald, Zlatá Olešnice a Železný Brod.

Součástí okresu města Semily jsou Bělá u Semil, Benešov u Semil, Bozkov, Harrachov, Hrubá Skála, Chuchelna, Jilemnice, Karlovice, Lomnice nad Popelkou, Mírová pod Kozákovem, Paseky nad Jizerou, Rokytnice nad Jizerou, Semily, Turnov a Záhoří.

Posledním českým okresem je Děčín, který, i přes to že není na území Libereckého kraje, je součástí ERN. Jeho členové jsou Dolní Podluží, Dolní Poustevna, Doubice, Horní Podluží, Chřibská, Jiřetín pod Jedlovou, Krásná Lípa, Lipová u Šluknova, Rumburk, Staré Křečany, Šluknov, Varnsdorf, Velký Šenov a Vilémov.

Na polské straně jsou následující členové Miasto i Gmina Bogatynia, Miasto Bolesławiec, Miasto i Gmina Bolków, Miasto Gozdnicza, Gmina Gromadka, Miasto i Gmina Gryfów Śl., Gmina Janowice Wielkie, Miasto Jawor, Miasto Jelenia Góra, Gmina, Jeżów Sudecki, Miasto Kamienna Góra, Gmina Kamienna Góra, Miasto Karpacz, Miasto Kowary, Miasto Leśna, Miasto Lubań, Miasto i Gmina Lubawka, Miasto i Gmina Lubomierz, Miasto i Gmina Lwówek Śl., Gmina Marciszów, Miasto i Gmina Mirsk, Gmina Mściwojów, Gmina Mysłakowice. Miasto i Gmina Nowogrodziec, Miasto Olszyna, Gmina Osiecznica, Gmina Paszowice, Miasto Piechowice, Miasto i Gmina Pieńsk, Gmina Podgórzyn, Gmina Siekierczyn, Gmina Stara Kamienica, Gmina Sulików, Miasto Szklarska Poręba, Miasto Świeradów-Zdrój, Miasto i Gmina Świerzawa, Gmina i Miasto Węgliniec, Miasto i Gmina Wleń, Miasto Wojcieszków, Miasto Zawidów, Gmina Zgorzelec, Miasto Zgorzelec, Gmina Złotoryja, Miasto Złotoryja, Powiat Bolesławiecki, Powiat Jaworski, Powiat Jeleniogórski, Powiat Kamiennogórski,, Powiat Lubański, Powiat Lwówecki, Powiat Zgorzelecki, Powiat Złotoryjski.